VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VI, Nr. 8-9 AUG.-SEPT. 1939

TROIȚĂ DIN SEBEȘ

Anul VI Cluj, August-Septemvrie 1939 Nr. 8-9

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg. special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938. Bun de imprimat

I. P. S. NICODIM MUNTEANU

NOUL PATRIARH AL BISERICII

de I. MATEIU

Marele Colegiu electoral, întrunit la București în ziua de 30 Iunie a. c. a dat Bisericii pe noul ei cârmuitor în persoana I. P. S. Mitropolit *Nicodim Munteanu* al Moldovei și Sucevei. Faptul că I. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului – spre care se îndreptaseră privirile tuturor factorilor competenți – ținuse să declare la deschiderea ședinței că nu aspiră la suprema treaptă bisericească, declarație la care se asociase și I. P. S. Mitropolit *Visarion* al Bucovinei, a contribuit în chip hotărâtor la simplificarea alegerii și la săvârșirea ei într'o atmosferă de concordie desăvârșită.

Maica Domnului cu pruncul Iisus (Muzeul bizantin din Atena)

De altfel se și cuvenia, în interesul superior al Bisericii noastre, ca după cel dintâi Patriarh de origină *ardeleană,* ales ca un simbol al Unirii, să urmeze reprezentantul unei provincii din *Țara-mamă,* ca un omagiu legitim pentru meritele și jertfele ei generoase aduse de-alungul veacurilor în folosul ortodoxiei românești de pretutindeni. Era cu atât mai ușor să se schițeze acest gest de recunoștință, cu cât I. P. S. Mitropolit *Nicodim* era una din figurile arhierești cele mai proeminente și mai iubite, nu numai prin frumusețea chipului și a sufletului său, ci mai ales prin activitatea cărturărească deosebit de bogată în domeniul culturii teologice românești.

Indemnat prin voia celui de sus spre slujirea Bisericii, se îndreaptă din prima tinerețe către călugărie, pe care începu s'o *trăiască* în spiritul marilor tradiții schimnicești, ca apoi să-și întărească și mintea cu învățăturile cele înalte în Academia duhovnicească din *Chiev,* vestit focar de lumină în toată ortodoxia ecumenică. Revenit acasă ocupă diferite slujbe bisericești, unde râvna și talentul îl aduc repede pe primul plan al atenției clerului și mirenilor conducători de stat, cari la cel dintâi prilej au știut să-l așeze în scaunul de episcop dela *Huși.* Energia și cultura tânărului Ierarh s'au resimțit în curând prin înnoirile spirituale ce au pornit să sufle peste eparhie. Reputația chiriarhului activ, așa cum îl cereau pravilele sfinte, creștea an de an, și când în 1918 *Basarabia,* eliberată de sub jugul moscovit, își căuta arhiepiscopul de neamul nostru, Guvernul Țării, care se afla atunci la Iași, încredințase această delicată misiune, cu titlu de locțiitor, P. Sf. Episcop *Nicodim,* tocmai pentru că era un bun cunoscător al împrejurărilor bisericești din fostul imperiu moscovit. Astfel începuturile *naționalizării* Bisericii basarabene se face sub conducerea I. P. Sf. Sale, care a știut să lucreze cu tact și înțelepciune pregătind încadrarea clerului moldovean dela Nistru în matca părăsită a ortodoxiei străvechi de dincoace de Prut. Când se putu face alegerea unui fiu al Basarabiei în scaunul de arhiepiscop din

Chișinău, P. S. *Nicodim* se înapoiază la scaunul său din *Huși,* unde își reia munca pastorală atât de rodnică de altădată.

După câțiva ani, părăsește scaunul episcopal, retrăgându-se la mănăstirea *Neamțu,* unde ca egumen al ei pornește o acțiune vie pentru readucerea gloriosului duh paisian de evlavie și cărturărie neodihnită de odinioară. Lăcașul istoric, atât de faimos în viața noastră bisericească, tresare iarăș de preocupări religioase, cel dintâi seminar monahal ia ființă aici, alături de cursuri de vară și retrageri duhovnicești pentru preoții doritori de avânturi noui în desvoltarea Bisericii. Teascuri moderne scot la iveală, una după alta, cărți originale sau tălmăcite din alte limbi, datorită mai presus de toate muncii personale a P. S. Episcop *Nicodim.* Căci una din podoabele mari ale sufletului său este pasiunea nepotolită pentru *știința teologică,* pe care a îmbogățit-o, printr'un condeiu deosebit de spornic, cu lucrări număroase și de valoare necontestată, începând cu traducerea Bibliei și până la seria nesfârșită de cărți și broșuri religioase, răspândite cu nemăsurat folos pentru clerul și poporul românesc. Opera săvârșită sub acest raport situiază pe I. P. S. *Nicodim* pe linia vestiților mitropoliți *Varlaam, Dosoftei* și *Veniamin*, conferindu-i cu drept cuvânt atributul de *ierarh-literat* al epocei noastre.

De aceea, când acum câțiva ani scaunul de mitropolit al Moldovei deveni vacant, nimeni altul nu era mai potrivit a-l ocupa decât I. P. S. Sa, reprezentantul destoinic al minunatelor curente și înfăptuiri, ce se legau de numele ierarhiei istorice din țara lui Ștefan cel Mare. Nădejdile ce-l însoțiau în această înaltă demnitate eclesiastică n'au fost deloc înșelate, căci I. P. S. *Nicodim* continua să meargă pe acelaș drum suitor al năzuințelor ideale de ieri și al realizărilor fecunde de totdeauna. Acumulând prestigiu și simpatii tot mai largi, cari s'au întins și pe plaiurile ardelene, unde era de multă vreme cunoscut, I. P. S. Mitropolit *Nicodim* s'a impus în mod firesc prețuirii drepte a celor chemați să întregească văduvitul scaun patriarhal. Quasi-unanimitatea impresionantă cu care a fost ales dovedește, că venerabilul Ierarh cu barbă albă și privire ageră, este cârmuitorul cel bun dorit de Dumnezeu și de Națiune, spre a veghea la soarta Bisericii ortodoxe într'o vreme de prefaceri adânci a *României.* Puritatea morală și prestigiul călugăresc ce învăluie profilul cucernitor de *părinte* sufletesc al I. P. S. Patriarh *Nicodim,* ne îndreptățesc să anticipăm siguranța noastră deplină în rezultatele fericite ale cârmuirii sale binecuvântate.

De aceea îi și facem, din toată inima, cele mai calde urări de biruință, spre slava Bisericii autonome române și a ortodoxiei mântuitoare.

INVITAȚIE LA ROMÂNISM

de GRIGORE POPA

Epicul este dimensiunea majoră a istoriei. De aceea iliadele și odiseele omenirii sunt imnurile dinamice ale eroismului. Eroic, în istorie, înseamnă accent major, desvăluire homerică de forță. Prin eroism, istoria se articulează în conștiința plenară a epicului. Mărimea epicului nu poate crește decât din plenitudinea unei misiuni. Numai cine crede, tare și întreg, în destinul său poate realiza octava istoriei. Adevărul acesta e valabil, cu acelaș grad de certitudine, pentru individualități și comunități. O comunitate națională, bunăoară, nu-și poate scrie istoria pe mai multe portative, dacă nu arde până la o totală depășire de poruncile destinului său. Tot ce se opune destinului sau îl contraface, cade alături de istorie, în uitare. Falsificarea unei misiuni comunitare poate da cel mult iluzia istoriei sau relief unei pseudoistorii, niciodată însă nu trece peste pragul de sus al unei existențe minore, încărcată de compromisuri și excrescențe hibride. Creșterea în istorie și prin istorie nu se împlinește decât pe linia unei continuități organice, prin tulpinele unei tradiții, care leagă indisolubil trecutul de viitor. Căci momentul prezentului nu e mare decât atunci când înflorește punte între trecut și viitor. Pentrucă omul, viața și istoria sunt polidimensionale. Omul, și odată cu el viața și istoria, e mai mult darul trecutului și fructul viitorului decât floarea prezentului.

Crestele istoriei sunt totdeauna ocupate de națiunile cari au trăit într'o largă respirație epică. Epicul, individual și colectiv, — în acest caz individualitatea nu este decât potențarea superlativă a colectivității, — nu-și găsește expresie mai rotundă și mai împlinită ca în misiunea unui neam. Fie chiar nedefinită, misiunea unui popor este icoana destinului său proectată pe zarea viitorului. Simpla prezență a ideii de misiune este capabilă să fascineze și să transfigureze. Popoarele cari nu trăesc sub steaua augustă a misiunii proprii n'au istorie. Existențele lor mizere se rânduiesc sau lângă sau înafară de istorie. In orice caz, un lucru e sigur: nu intră în istorie și nu au o istorie a lor.

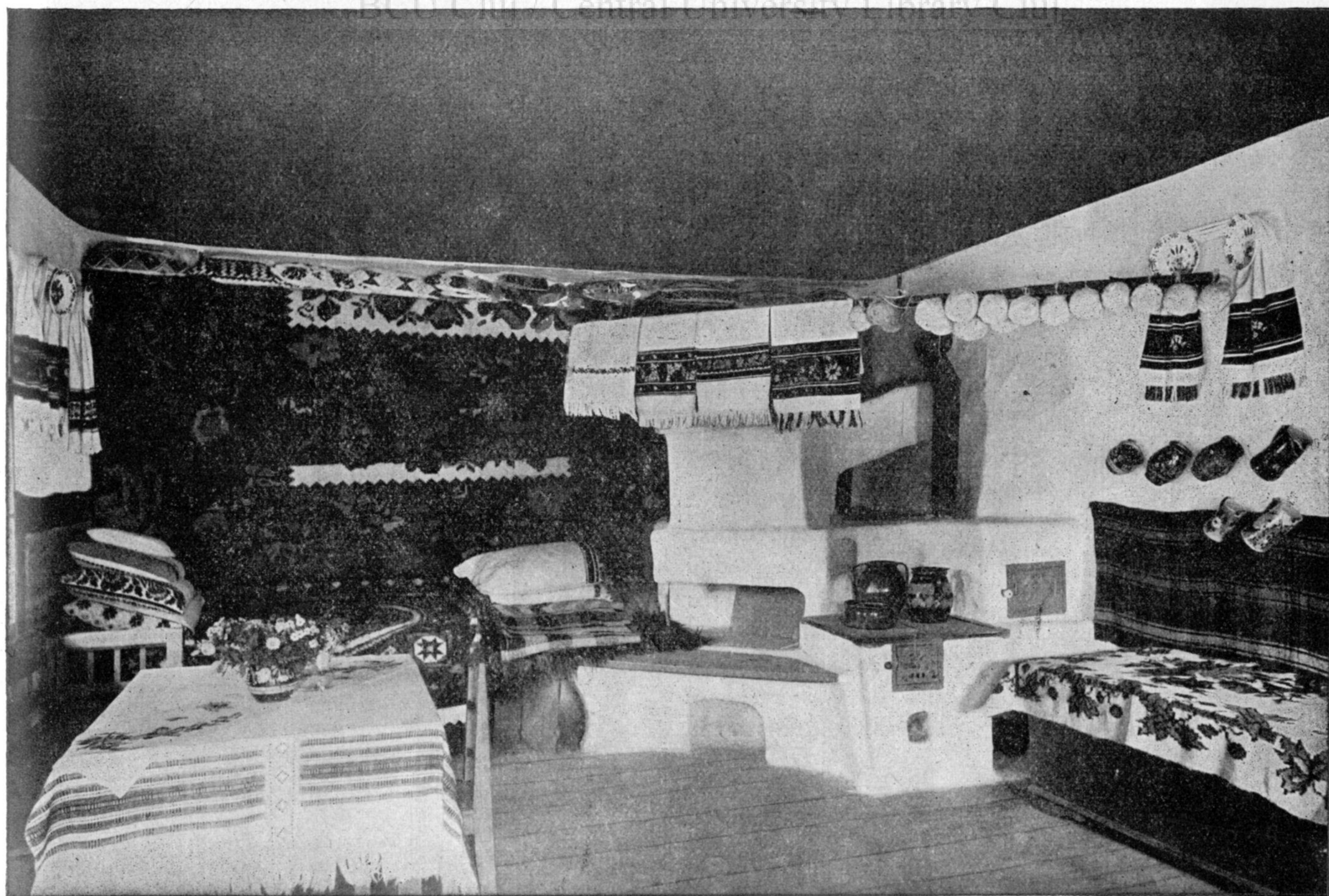
Istoria este timp şi devenire; ireversibilitate şi destin. E sângele şi lumina unui neam. Poporul fără istorie este condamnat la întuneric şi exploatare din partea altora. Din acest punct de vedere, am putea împărţi destinele neamurilor în două categorii: neamuri cu destin colonial şi neamuri cu destin suveran.

Trecutul nostru istoric aparţine în bună parte celei dintâi categorii. Cu excepţia câtorva momente, solare, când destinul nostru, prin tactul viteaz al lui Mircea cel Bătrân, prin sfinţenia şi vitejia lui Stefan cel Mare sau prin haiducia şi romantismul eroic al lui Mihai Viteazul, a încălecat măgurile luminoase ale istoriei, noi nu ne-am tăiat după propria noastră voinţă drumuri de veşnicie omenească în inimile veacurilor. Istoria, ca şi timpurile, ne-a fost vrăjmaşă. Induram istoria pe care alţii o făceau fără voia noastră şi peste capul nostru. Era o suveranitate sfârticată şi un destin dictat de puteri potrivnice fiinţei noastre. Eram vasali, iar trupul ţării frânt în părţi vrăjmaşe, transformat în colonii bune de exploatat de toţi pe care vânturile vremii i-au perindat pe la noi.

In tot acest timp de cumplită vrăjmăşie, când plasticitatea colonistului trebuia să neutralizeze loviturile şi violenţele stăpânului, nu se poate vorbi, decât vag şi sfiios, de un ideal panromânesc, de o icoană totalitară a României viitoare. Mulţi nu cutezau să se ridice nici măcar pe aripile gândului la asemenea visătorii.

Dar undeva în adâncuri, acolo unde se vânzolesc mumele generatoare de neamuri, se pregătea subteran şi masiv, prin sânge şi lacrimi, schimbarea epocală de perspectivă istorică. Calendaristic, această dată a căzut în noaptea de August a Sfintei Fecioare Maria din anul 1916, când clopotele tuturor bisericilor de pe cuprinsul vechiului regat vesteau învierea neamului românesc. Clopotele anunţau praznicul sângelui, care a sfinţit temeliile României Mari. Din rugul de sânge al războiului pentru întregire, cu toate întunecimele umilirilor şi cu întreg sublimul victoriei, s'a născut destinul nostru suveran, ne-am făcut intrarea în istorie. Din neam cu destin colonial, am devenit neam cu destin suveran.

Ce a urmat se ştie. Oameni mărunţi, mult sub nivelul vremurilor pe care erau chemaţi să

Interior din Banat

le chivernisească, au transformat sacrificiul în beneficiu personal. Generaţia eroică, al cărei braţ de oţel şi inimă de foc ne-au dat ţara întregită, moleşită de ospăţul marei biruinţi, s'a dat cu politicianismul acaparator, uitând ţara. Intre această generaţie şi cea tânără s'a deschis o prăpastie. Astăzi, cu foarte puţine excepţii, generaţia războiului este detestată de cei tineri pentrucă n'a rămas, şi în viaţa civică, acolo sus pe crestele intransigenţei eroice. Şi-a trădat destinul care i-a fost hărăzit. Tinerii nu se mai recunosc în faptele bărbaţilor. Din putregai şi găteje nu se mai poate bolti arc de triumf pentru un întreg popor de tineri, cari preferă sacrificiul beneficiului şi truda, comodităţii.

Tinerii au făcut alegerea: ei sunt pentru eroismul muncii, al tăcerii, al cinstei şi al sincerităţii. Sinceritate faţă de ei înşişi şi sinceritate faţă de neamul lor. Ei nu au două morale: una de procopseală proprie şi alta pentru amăgirea poporului. Etica lor, nimbată de asceză şi eroism, este etica destinului nostru. Dacă cineva trăeşte cu toată fiinţa lui imaginea înalt simetrică a României de mâine, acesta este tineretul. Dincolo de deosebirile aparente, tineretul nostru de azi e unit prin credinţa neclintită în misiunea românească.

In locul sforăitoarelor discursuri politice, tineretul aşterne peste ţară tăcerea unei munci purificatoare. Frământând cărămizi şi cioplind pietre, tineretul pregăteşte sufletul care va prezida la zămislirea României viitoare. Pe câmp şi în laborator, în bibliotecă şi la masa de scris, tineretul nostru este cuprins de o nemărginită dragoste de tot ce este specific românesc. Vrea să cunoască sub toate aspectele şi în cele mai ascunse manifestaţii duhul autohton. Din freamătul spre lumină al acestui tineret se desprinde un sentiment de imperială demnitate şi neatârnare. E un fel de a trăi extatic prin înfăptuire.

Niciodată misiunea românească n'a fost trăită în dimensiuni mai verticale, mai intense, şi n'a fost înflorită în accente mai epice.

In ritmul vizionar al tineretului apasă ceva din cadenţa sobră şi aspră ca moartea din balada noastră.

Dela un capăt la altul al Daciei, în adâncime şi în lăţime, se intensifică dimensiunea epică a destinului românesc.

E un ditiramb al măririi româneşti setea de epic ce oţeleşte fapta tineretului nostru.

COMORI DUHOVNICEŞTI

CRUCEA

de Pr. ION GORON

Crucile răspândite în cuprinsul ţării româneşti – pe turlele bisericilor şi pe altare, pe veşmintele preoţilor şi la gâtul copiilor, pe mesele judecătorilor şi în casele creştinilor, la intrările în sate, la răspântii de drumuri, în vârf de dealuri şi la căpătâiul morţilor – reprezintă o nespus de mare valoare materială şi artistică. Ci neasemănat mai mare e valoarea lor spirituală.

Aceste cruci au împrumutat şi împrumută sufletului românesc caracterul creştin. Ori cât de modestă, ori cât de primitiv executată ar fi o cruce, ea este revelaţia celui mai sfânt mister al creştinătăţii şi semnul atitudinei, pe care trebue să o ia creştinul în scurta lui trecere prin lumea aceasta. Crucea a avut partea leului în educaţia sufletească a poporului român. Legătura noastră cu cerul, aspiraţia noastră spre desăvârşire, spre creaţie spirituală şi morală, e a se mulţumi în cea mai mare măsură crucii.

Cel mai mare dar al Părintelui ceresc pentru fiii oamenilor e crucea. Cuvintele omeneşti sunt stângace şi neputincioase să exprime întreagă valoarea ei minunată. Cei mai buni şi cei mai inspiraţi creştini au numit-o rând pe rând: dovada răscumpărării, simbolul mântuirii, semnul biruinţii, armă nebiruită, pavăză nesurpată, acoperemânt tare, lemn de viaţă purtător, zid nebiruit, păzitoarea credincioşilor, deşteptătoarea conştiinţelor adormite, spaima făcătorilor de rele, lauda credincioşilor, întărirea nevoiaşilor, frumuseţa Apostolilor, biruinţa drepţilor, mântuirea cuvioşilor, uşa raiului, îngrădirea bisericii, podoaba preoţilor, toiagul puterii, tămăduirea neputincioşilor, învierea morţilor. – Aceste încercări de a prinde sensul providenţial, haric şi educativ al crucii, ne stau dovadă, câte gânduri adânci şi frumoase poate provoca vederea unei cruci, ori facerea ei în semn de închinare, câte nestemate podoabe poate împrumuta gândului, simţirii şi voinţei.

Crucea e centrul creştinătăţii; soarele pe firmamentul vieţii ei, care încălzeşte şi luminează, făcând astfel cu putinţă rodul faptelor bune. De două mii de ani viaţa neamurilor să desfăşoară la umbra crucii.

I-au întrezărit minunata putere şi cei dinainte de Hristos; în scurgerea veacurilor premergătoare jertfei de pe Golgota Dumnezeu a pregătit nea-

Lacrimile

murile pentru bucuroasa ei primire ca pavăză şi călăuză a lumii. Lumea păgână a cunoscut-o ca cea mai cumplită unealtă de ispăşire a răului; Evreii i-au prins şi sensul ei mântuitor. Binecuvântarea o dădeau în formă de cruce; Moisi a însemnat cu toiagul cruce peste Marea Roşie şi pe cruce a spânzurat şarpele în pustie, spre a-şi mântui neamul de veninul şerpilor.

Cele două sensuri ale crucii: de ispăşire a răului şi sprijin al binelui, s'au unit într'o desăvârşită sinteză în doctrina creştină, ca să fie nesecat izvor de apă vie, inviorătoare a forţelor sufleteşti şi netrecătoare hrană duhovnicească.

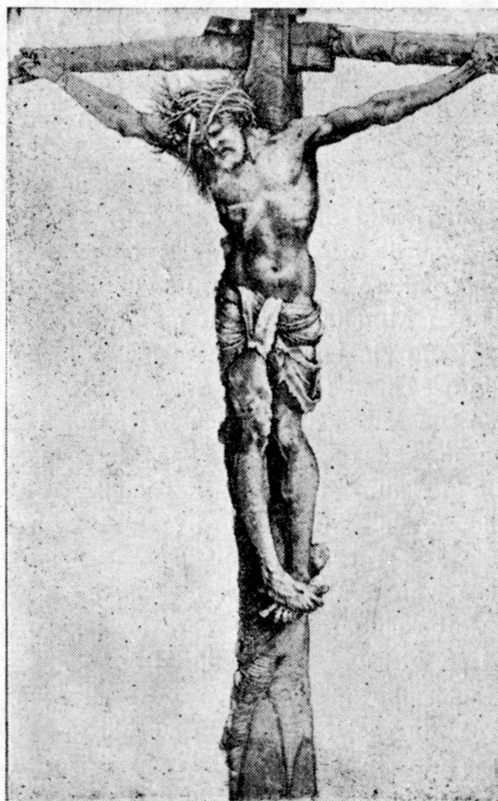
Crucea e cel mai mare dar al cerului; ne-a adus-o Mântuitorul, când a purtat-o, încovoiat, scăldat în sudori şi sânge şi lacrămi, spre dealul Căpăţinei. Ostaşii, susţinătorii ordinei, au înfipt-o vârtos în vârful muntelui; de atunci străjueşte nevăzută peste destinele lumii, fiind susţinătoarea acelei ordini în lume, care e bineplăcută lui Dumnezeu şi potrivită cu menirea şi demnitatea oamenilor.

Nu există viaţă fără soare; nu există creştinătate, viaţă spirituală deplină, fără cruce. Ei avem să-i mulţumim totul – până şi pe Hristos. Prin cruce s'a împlinit prorocia Mântuitorului: când voi fi ridicat dela pământ, îi voi trage la mine pe oameni. A trebuit să fie înălţat pe lemnul crucii, ca să ia cunoştinţă de El lumea întreagă şi să recunoască, prin gura sutaşului: cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost acesta.

Ce taină s'a petrecut atunci pe dealul Căpăţinei? Soarele s'a întunecat, pământul s'a cutremurat, catapeteazma bisericii s'a rupt în două. In mijlocul acestei tresăriri a elementelor firii şi a sufletelor omeneşti crucea s'a prefăcut în tron, de pe care Duhul lui Hristos cârmueşte omenirea desbrăcată de păcat. Suntem neputincioşi să înţelegem şi să tâlcuim deplin acest dar al crucii, dar îi vedem binecuvântarea în viaţa oamenilor singuratici şi a popoarelor, în tot progresul cultural şi moral realizat de cei ce au ascultat de poveţele crucii.

Aceste poveţe sunt: suferinţă şi lepădare de sine. Din pricina acestor poveţe crucea a fost sminteală unora şi a fost socotită nebunie de alţii. Ci marea binefacere a crucii e, că a îndumnezeit suferinţele şi ne-a desvăluit nepreţuitele daruri ale lepădării de sine.

Pe cruce Mântuitorul Hristos ne-a descoperit sensul adânc şi adevărat al fericirii omeneşti. Lumea păgână s'a sbuciumet zădarnic pentru găsirea ei. Unii au crezut să o găsească în plăcerile cărnii, alţii în renunţarea la tot ce ne poate îmbia lumea, alţii în evlavia religioasă. Toate acestea erau numai răspunsuri de jumătate.

Matthias Grünewald: Studiu

Răspunsul întreg e acela al doctrinei creş- tine: fericirea omului se măsoară cu desăvârşirea lui spirituală şi morală. Fericirea nu e în funcţie da nimic exterior omului; ea e caracter integru, libertate sufletească, comoară de forţe intelectuale şi morale şi fructificarea acestora în lume pentru mărirea lui Dumnezeu.

Acest ideal de viaţă, desprins de pe buzele Mântuitorului şi arătat oamenilor prin pilda vieţii Lui, îndumnezeeşte suferinţele, punându-le în slujba desăvârşirii morale. Ele sunt ispăşire pentru păcat, îndemn la stăruinţă în muncă, contribuţia noastră la desfiinţarea diavolescului din suflete şi din lume, propovăduirea aşteptării vieţii vecinice. – Pe dru- mul desăvârşirii omul trebue să poarte crucea suferinţelor.

In slujba desăvârşirii morale stă şi celalalt îndemn al crucii: lăpădarea de sine. Inseamnă doar desbrăcare de cătuşele patimilor, spre a ne umplea vrerea cu poveţele divine, spre a deveni, din robi ai păcatului, fii ai lui Dumnezeu.

Crucea e poartă, prin care omul trece în viaţa adevărată, căci e simbolul credinţei noastre şi semnul atitudinei noastre.

Crucea e scară între cer şi pământ. Pe ea Dumnezuu s'a pogorât în lume, ca să fie ocroti- torul de fiecare clipă al omului.

ELEGIE

de CONST. GORAN

Văd iar cărările 'nsorite
Sub val de raze tremurând;
Cu tâmplele de ani albite
Voi fi, odată, lăcrimând...

Stau lângă crengile în floare
Şi le sărut şi le desmierd;
Un glas îmi spune şi mă doare
Că mâine toate-am să le pierd...

Tovarăşi din copilărie
Salcâmii tot mai înfloresc:
Dar, mâine, poate, cine ştie
Călătorind n'am să-i zăresc...

Răsare luna, în isvoare,
Cu-acelaş farmec strălucind:
Eu, mâine n'am s'o văd sub soare
Şi lacrimile mă cuprind.

Târziu, în noapte, în tăcere,
Când paşii sună ca 'n pustiu,
Când visul ca o umbră piere
Adorm sub zări ca în sicriu.

O CHESTIUNE DE DEMNITATE NAŢIONALĂ

STAPÂN ŞI SLUGĂ

de GRIGORIE T. MARCU

Zi de târg în piaţa Sibiului, la începutul verii acesteia.

Era către amiazi. Mă 'ntorceam dela şcoală spre casă. Belşug de poame peste tot. Dau o raită printre coşurile frumos rânduite de ambele părţi ale drumului, să văd ce-aş putea cumpăra pentru micul meu Mihăiţă şi pentru mama lui.

– Cum vinzi cireşele astea mândre, stăpâno?

Intorc capul mai mult surprins decât curios. O ţărăncuţă îmbrăcată curăţel, în frumosul costum săliştenesc, era cea care grăise. In faţa ei, cu mâinile în şolduri şi cu coşurile de cireşe cărnoase la picioare, stătea o femee groasă şi deşirată ca o moşie arată: era „stăpâna" cu care intrase în târguială romăncuţa noastră.

Vorba slugarnică cu care ţăranca în ches- tiune i se adresase, m'a indignat adânc.

– Ascultă maică, dece vorbeşti aşa? – îi spun eu romăncei, intrând în vorbă.

Ea întoarse spre mine doi ochi sperioşi. Par'că avea aerul să-mi spună, cu îndrăzneala atât de des întâlnită la ţăranii stricaţi de vecinătatea oraşului şi de vânătorile electorale ale demagogilor de tristă pomenire:

– Da 'mneata ce te mesteci unde nu-ţi fierbe oala?

Din respect pentru veşmântul preoţesc pe care-l purtam, ea lăsă să-i moară pe buze această apostrofă, pe care o desluşiam din faţa-i cătrănită.

– Apăi aşa ne-am învăţat, dom' părinte! – răspunse ea.

– De unde ai învăţat? – continuai eu.

– Păi să vedeţi: noi trăim ghine cu saşii din sat; merem la dumnealor la lucru, săpăm în parte, facem fânul pe tri şi ne ajutăm cum pu- tem – mă lămuri femeia.

– Te văd bine îmbrăcată. Nu prea arăţi că ai fi slugă la străini. Şi atunci, dece te faci slugă când nu eşti?

– Apăi aşa să zâce pe la noi saşilor, dom' părinte.

– Dar dumneata ce eşti? Romăncă, nu-i

N. Grigorescu: Ţigancă

aşa? Ţara aceasta a cui e? Cine-i *stăpân* în ea, noi sau saşii?

Femeia plecă capul ruşinată, iar pe „frâua" de-o maje şi ceva o treceau toate năduşelile.

– Draga mea, mai spune şi altora ce-ai auzit dela un popă românesc în târgul Sibiului – încheiai eu. Şi ne-am despărţit!

*

Au trecut câteva săptămâni de-atunci şi vorba umilitoare pe care am auzit-o din gura mărginencei continuă să mă doară cumplit. Prietenii mei, cu cari am discutat ocazional întâmplarea, făceau haz de supărarea mea. Ei nu se puteau mira indeajuns cum de nu ştiam până atunci că acest fel de-a vorbi e curent la ţăranii români cari trăiesc laolaltă cu saşii.

Adevărat, nu ştiam! Am copilărit într'un sat românesc uitat de străinii cari ne-au invadat pământul acesta opulent. Broscăţenii mei n'aveau domn străin în hotarul lor. Boerii noştri erau amândoi români mărgineni. Sasul şi ungurul, ca şi ţiganul, la noi acasă erau subiecte de snoave. Cel dintâi cu „lungimea" şi cu slănina lui, celălalt cu musteţele-i unsuroase şi răsucite, iar ţiganul cu plăcintele şi cu „mănăstirea" pe care şi-a mâncat-o cât ce-a văzut-o sub coperişul scoverzilor, ne delectau poveştile copilăriei. Doamne, câte mai ştia să povestească servitorul nostru, babu Ilie Barbu, un vlăjgan de om noduros şi tare ca un haiduc. Abia aşteptam să vină seara dela plug. Ne tăvăleam de râs până mulgea vacile sau mesteca mămăliga.

Aveam şi noi momente în cari simţeam călcâiul străinului. Par'că-l văd şi acum pe notarul ungur din Cenade cum răcnea ca un smintit când venea la noi în sat. Bieţii oameni, învârteau neputincioşi căciula în mâini şi din „măria sa" nu-l mai scoteau, căci cu nebunul nu era de glumit. Dar mai ştiu şi aceea că atunci când le venea bine, era vai de capul sbirilor. Pe un căpitan de jandarmi care se trezise într'o bună zi, beat turtă, în inspecţie pe Secaş, băgând spaima între oameni nevinovaţi şi trăgând focuri de puşcă de-a călare prin curţile lor, l-au aşteptat câţiva feciori în capul satului şi l-au vindecat pentru totdeauna de arţagu-i blestemat.

Acolo, în satele ferite de ispitele atotputernicului proprietar de pământ – fie acesta grofu1 ungur, arendaşul ovreu sau „stăpânul" sas – s'a păstrat curată ca roua şi verde ca mlădiţa codrului, conştiinţa demnităţii româneşti.

Mărgineana din împrejurimile Sibiului, cu care am avut potcă şi pricină în piaţă, nu pare a fi trăit atât de româneşte precum se spune în manualele de şcoală şi 'n impresiile de călătorie ale

G. Petraşcu: Interior

celorce pretind că au cunoscut ţara din... goana automobilului.

Li se fac atâtea complimente mărginenilor. Românismul lor este ridicat în slăvi. Puritatea rasei noastre acolo e mai vizibilă ca oriunde – se zice. Dacă cutezi să afişezi altă părere, odată te pocneşte cutare istoric cu fel de fel de argumente. Dintre acestea, unul pare a fi deosebit de convingător: românii dela margine, „grăniţerii" de odinioară, s'au bucurat de privilegii cari le-au asigurat o viaţă naţională ireproşabilă.

O fi!... Dar să nu se uite că ceeace le-a dat stăpânirea străină cu dreapta, le-a luat cu stânga. Răsmeriţele stârnite de mişelia habsburgică dela 1700 niciunde n'au fost mai violente decât tocmai în mărginenime. Dar tot acolo a fost şi reacţiunea opresorilor mai crâncenă şi mai sălbatică decât în oricare altă parte a martirizatului nostru Ardeal. Epopeia desrobirii noastre religioase, pe care a reconstituit-o magnific actualul ministru al minorităţilor, dl Prof. Silviu Dragomir – în cele două volume de documente ale monumentalei „Istorii a desrobirii religioase a Românilor ardeleni", pe paginile căreia am suspinat atâţia dintre noi – desfide pe oricine susţine erezia privilegiilor româneşti în ţinuturile grănicereşti. „Libertăţile" grăniţerilor au fost o minciună. Când tăcea tunul austriac, lucra viclenia vieneză, sălbătăcia ungurească sau perfidia săsească. „Unio trium nationum" era pururea la treabă.

Imbogăţiţi şi îmbuibaţi ca aventurierii europeni cari au năpădit vestul Americii, trebue să recunoaştem totuşi că saşii s'au purtat mai omeneşte cu Românii decât drojdia albă cu băştinaşii Californiei şi Mexicului. Dar odată stăpâni pe pământul fertil al Canaanului nostru, le-a fost foarte uşor să ne subjuge şi ei să ne impileze pe nesimţite. Şi iată dece! Românul are o mare şi pătimaşe „vocaţie": aceea pentru brazdă. La nevoe, face vărsare de sânge pentru un petec de pământ. Atunci însă, furat mişeleşte de glia lui, privat de orice putinţă de a-şi dobândi un drept pe care nu i-l mai ocrotea decât bunul Dumnezeu, în faţa unui străin copleşit de toate favorurile, el s'a văzut constrâns să abdice dela demnitatea sa, de dragul acestui pământ sfânt. Mulţi dintre ei au trecut munţii, căutându-şi norocul aiurea, căci mai bine era 'n ţara turcului decât sub călcâiul creştinului. Cei cari au rămas pe loc, au ajuns slugi la stăpânul sas sau ungur sau ovreiu.

Ţăranca din târgul Sibiului mi-a arătat că la douăzeci de ani dela unirea cea mare urmele umilinţelor trecute încă n'au dispărut. Românul care a vieţuit laolaltă cu sasul, par'că se simte bine în starea de slugărnicie în care l-au aruncat asupritorii de ieri, inamicii de azi. Faptul este cu atât mai dureros cu cât tocmai mărginenii – cari au o mie şi una de însuşiri – continuă să rămână în această stare de umilinţă, care nu mai are nici o raţiune de existenţă, astăzi când singur stăpân avem: pe *Dumnezeu* în cer şi pe pământ, *Regele*.

Asupra conducătorilor satelor noastre – preoţi, învăţători, notari, străjeri, gărzi F.R.N. şi cămine culturale – apasă înfricoşata răspundere pentru spălarea grabnică şi definitivă a acestei ruşini naţionale. Recentele concentrări ale armatei noastre ne-au arătat cu o dramatică violenţă că numai Românul ştie să meargă la moarte pentru pământul lui.

Deaceea, voi orăşeni şi fruntaşi ai satelor noastre, arătaţi că sunteţi cu adevărat suflet din sufletul neamului românesc, spălând ruşinea pe care v'o semnalez. Faceţi pe cel din urmă Român să se simtă stăpân în Ţara lui. Desfăşuraţi flamura patriotismului ardelenesc, care nu s'a desminţit niciodată. Bunul nostru popor vă va înţelege şi vă va asculta!

INCEPUT

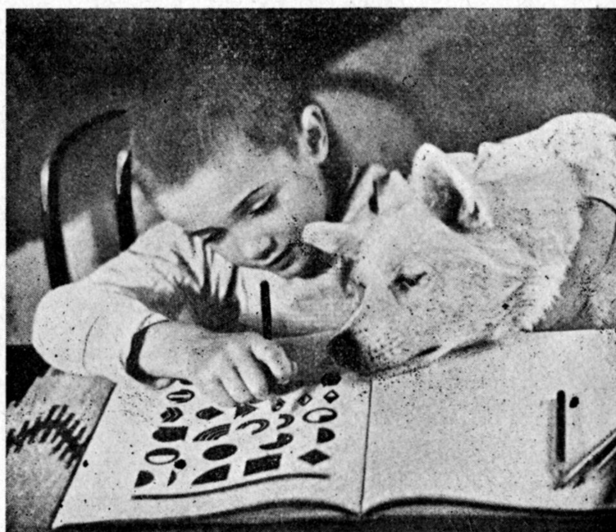
Lui Andi

de EUGENIA MUREŞANU

Cu mânuţa lui cea mică,
Vrea şi el acum să „scrie".
Are toc, peniţă nouă:
— „Dă-mi, te log, ceneală mie!"

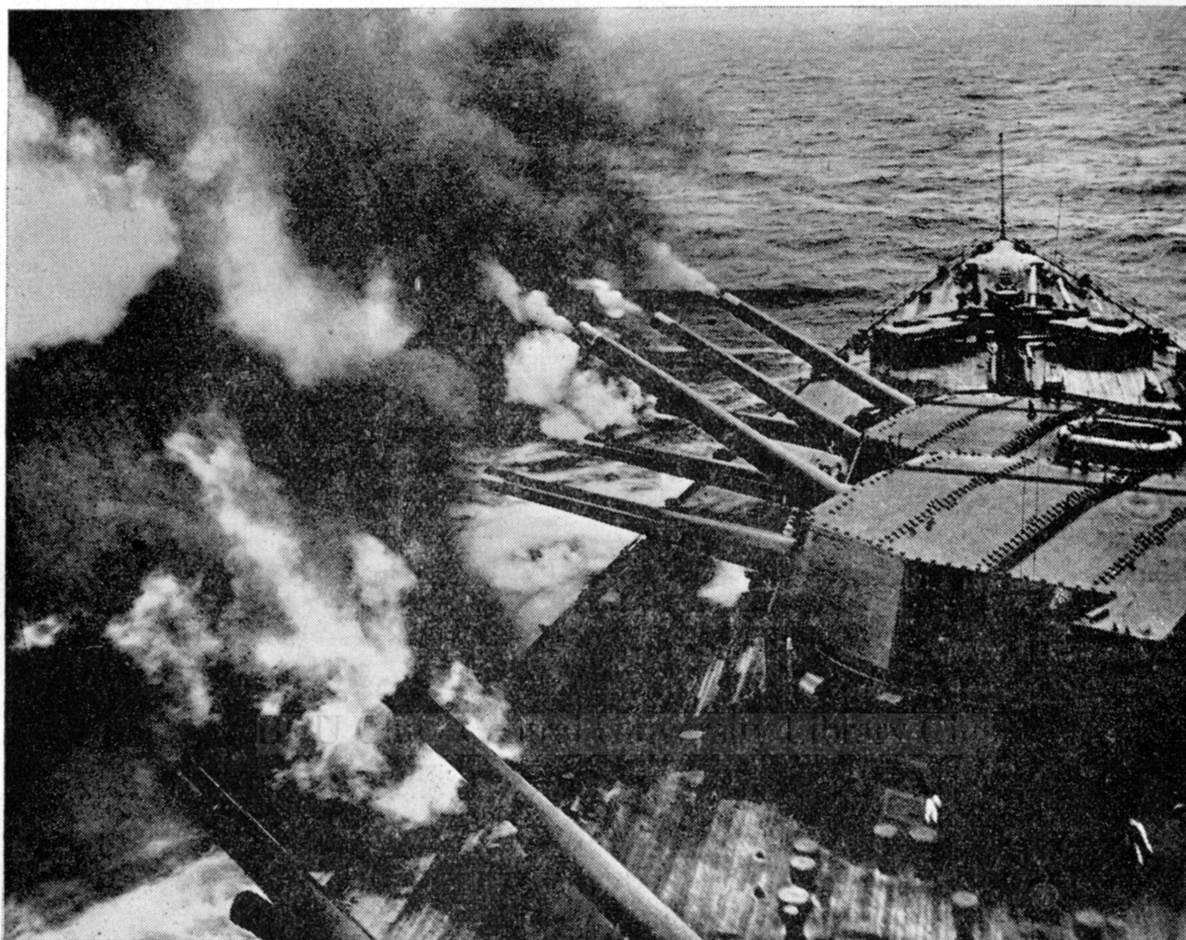
— „Dă-mi, te log, ceneală mie!"
Spune-acum mai apăsat...
Dar cum nimeni nu-l ascultă,
Omul mic s'a ofensat.

...Acum scrie voiniceşte
Şi e foarte mulţumit:
In guriţa lui cea mică,
El cerneală a găsit.

Creștinătatea și războiul dintre frați

de Dr. G. L. MUNTEANU

Cuirasat în plină acțiune

După luni de zile de încordare nervoasă, care a dominat atmosfera internațională, într'o supremă sforțare de destindere conflictul armat a isbucnit, desfășurându-se cu furie, secerând zilnic mii de vieți omenești, storcând râuri de lacrimi, vărsând în suflete desnădejdea, pustiind tot ceeace truda omenească, la lumina culturii, a putut creia. Moartea nemiloasă, cu spectrul ei hâdos, în văzduh, pe întinsul oceanelor, pe uscat, folosindu-se nepăsătoare de toate mijloacele tehnicei moderne seceră viețile omenești clipă de clipă. Nu cruță nici copil, nici mamă, nici bătrân neputincios, nici bărbat mânat pe câmpul de luptă dela munca liniștită, de porunca sângelui de a-și apăra neamul și pământul țării.

Patru popoare creștine, reprezentând cele mai avansate posturi ale progresului uman, stau azi față în față, hotărâte să ducă un războiu distrugător. Cu o voință neclintită de a nu da înapoi nici un pas, sunt angajate în cea mai nemiloasă luptă din câte a cunoscut omenirea. O luptă pe viață și pe moarte cu repercusiuni adânci asupra întregei lumi. Numai la gândul dezastrului în care se prăbușește continentul european sufletul omului se turbură. Cortegiul nesfârșit de morți și răniți, văduve și orfani, îi urmează mormanele de ruine, boala, sărăcia și disperarea.

Cine poartă vina acestui nou dezastru al secolului?

Răspunderile vor fi stabilite la timpul său, în amănunte, pe bază de documente, de cei în măsură s'o facă. Evenimentele în curs vor avea darul să distingă și intențiile ascunse cari au determinat agresiunea și rezistența. Deslegarea problemei deci aparține viitorului.

Dacă însă pentru viața politică internațională această soluție poate fi suficientă, ea nici pe departe nu mulțumește conștiința creștină. Din punct de vedere creștin, cauzele conflictului actual, sunt mult mai adânci. Revendicările terito-

A. Bourdelle: Fragment din „Epopeia poloneză"

riale, ideea spațiului vital, tendința de hegemonie, de o parte; rezistența și intransigența de alta parte sunt rezultatul unei stări de spirit creiate cu ani de zile în urmă, prin infiltrarea unor ideologii direct opuse principiilor creștine, pe temeiul cărora numai, se poate organiza și menține o atmosferă internațională de armonie și bunăînțelegere. Faptele de azi sunt ideile de eri puse în practică. Războiul a început de ani de zile. A fost războiul ideologic. Iar prima lovitură, neopunându-i-se rezistență, a fost dată ideei de pace, care a creiat principiul, că orice neînțelegere să fie tranșată prin bunăînțelegere între părți, cu concursul terțelor puteri. Singură pacea creștină intemeiată pe echilibrul sufletesc realizat de principiile creștine in viața individuală și colectivă, este o realitate durabilă și fericitoare. Un suflet necreștin nu poate concepe o asemenea pace; indiferent, sau chiar dușman chemării Mântuitorului, oferă teren potrivit ori căror ideologii, care îi devin călăuze în viață. Ori în loc ca sufletul popoarelor cari au sângerat în războiul trecut, trezit la realitate prin negrăite suferințe, legându-se de ideea de pace creștină, să-și regăsească liniștea într'o viață creștină adâncă și intensă, a privit nepăsător cum rând pe rând sub focul necruțător al răului, se destramă fortărețele creștine.

In fața unor ideologii, cari au eliminat pe Dumnezeu din preocupările sufletului omenesc, au început prigoana împotriva bisericii și slujitorilor ei, au lansat ideea supraomului, omul liber de preocupări religioase, independent de Dumnezeu, iresponzabil în fața ceriului de acțiunile sale, cu o morală individuală, morala celui puternic, celui capabil să-și impună voința, și sufletul creștin n'a reacționat.

Zadarnice au fost apelurile creștinismului la rezistență, la îngrădire. Națiunile au crezut mai mult în puterea tratatelor, în puterea banilor și puterea armelor. Sub ochii noștrii ideologiile au cuprins massele, le-au fanatizat, pregătind războiul.

Iată izvorul adânc al suferințelor zilei. Și dacă efectul poate fi înlăturat prin înlăturarea cauzei, atunci, în cazul dat restabilirea armoniei în lume, poate fi realizată numai prin corectarea ideologiilor, cari stau la temeiul războiului, după principiile creștine. Vom avea pace, când conștiința creștină va dirija lumea. Lucrul bineînțeles e greu, pentru un moment creștinătății îi revine datoria, de a stavili întinderea războiului de a îmblânzi atrocitățile și de a alina suferințele.

Voința universală de pace e chemată la munca de reîncreștinare a societății umane. Numai cu Hristos este pace. El singur e pacea, adevărul și viața.

I. Jalea: Victoria

AN NOU

de Pr. FLOREA MUREȘANU

„Drept aceea, să facem praznicul nu cu aluat vechiu“...
1 Cor. 5, 8.

Am intrat într'un an nou, dar cine a surprins trecerea peste hotarul celui vechiu? Ci totuși suntem într'un nou an. Și îl numim așa nu fiindcă școlile îmbrăcate și pomăzuite cu iz de înoită curățenie își deschid porțile și prin glasul părintesc al dascălilor cheamă iarăși la sine spre luminare și întărire „aluatul nou“ al generațiilor tinere; nici fiindcă tocmai odată cu trecerea lumii sub zodia Cumpenei, neamuri întărîtate s'au aruncat în cumpăna pieirii; nici chiar din pricina turburării văzduhurilor de țipătul balaurilor de oțel, care dintru înălțimile trufiei satanice scuipă pe pământ sânge.

Toate aceste sunt vechi, se vor învechi și în țărână se vor întoarce: atât „înțelepciunea omenească“ adeseori trufașe și prigonitoare a înțelepciunii celei deapururi neînvechită, cât și pricirea ucigătoare dintre oameni, rod și sămânță semănată între oameni de începătorul răutății și al minciunii, care dintru început n'a stat intru adevăr, adică de diavolul.

Acestea și toate născocirile de sub ape sau din văzduhuri, oricâte ar apare în zarea vederii, nu pot să ne aducă *an nou, cer nou* și *pământ nou. Deci, nu din pricina lor ne aflăm într'un an nou, ci pentru altă cauză, pe care zidarii veacului acestuia nu o mai bagă în seamă.*

Grigorescu: Țărancă din Muscel

Luini: Maica Domnului

Arunc și eu aci o întrebare, fără să aștept un răspuns statistic:

Câți dintre creștini mai știu că după datina Sf. Părinți dela sinodul nicheian, anul creștinesc începe la 1 Septemvrie?

E adevărat că această zi nu a venit ca și cea a anului lumesc, cu dansuri nocturne, cu îngăduințe păgânești și beții; nici piețele și gurile de iad nu s'au gătit cu toate ispitele lor asemenea unei femei de pierzare. Ci a venit „mai împodobită și mai bogată“, aducând tuturor îndestulare pentru ostenelele din vremea zădufului verii și îndemnând la noui osteneli, cu bună nădejde, pentru anul viitor.

Ziua aceasta a începutului unui nou an de nădejdi așezate sub revineala gliei, este vremea pe care a cântat-o psalmistul, zicând: „Hăurile Tale, Doamne, sunt pline de apă: cu ele faci roditor pământul și pregătești hrana *vietăților.*

Pentru aceasta însă pregătești ogorul și netezești bulgării lui; apoi îi moi cu picăturile de ploaie și binecuvintezi rodurile lui.

Așa încununezi anul cu bunătățile Tale: Câmpiile izvoresc belșug și pe urmele Tale isvorește grăsime.

Dealurile se încing cu bucuria, pășunile se îmbracă cu turme de oi și văile se acopăr cu holde de grâu: toate se bucură și cântă". [1])

Dar nu aci trebue oprită bucuria de obște a creștinilor, pentru ziua de 1 Septemvrie, zi începătoare a unui nou an pentru noi. Ci vrednică de însemnare este pentru altele mai înalte socotințe.

In această zi corabia mântuitoare a lui Noe s'a oprit pe muntele Ararat.

In zilele acestei luni, Moisi de Dumnezeu văzătorul, a primit a doua oră tablele Legii.

In această zi s'a început cortul mărturiei în muntele Sinai.

Intr'ânsa s'a sfințit lui Dumnezeu Templul lui Solomon.

Dar mai vrednică de pomenire este această zi, fiindcă în ziua aceasta „a venit Iisus în Nazaret, unde era crescut și a intrat după obiceiul Său în ziua Sâmbetei în Sinagogă, și s'a sculat să citească. Și I s'a dat Lui cartea Isaiei proroculul. Și deschizând cartea, a aflat locul unde era scris: Duhul Domnului peste mine, pentru care m'a uns bine a vesti săracilor; m'a trimis a tămădui pe cei zdrobiți la inimă, a propovădui robilor iertare și orbilor vedere, a slobozi pre cei sfărâmați, întru ușurare, a propovădui anul Domnului primit. Și închizând cartea, o a dat slugii și a șezut; și ochii tuturor din sinagogă erau privind spre El. Și a început a zice către dânșii, că astăzi s'a plinit scriptura aceasta întru urechile voastre. Ci toți Il mărturisiau pre El, și se mirau de cuvintele Darului ce ieșiau din gura Lui". [2]) (Luca 4, 16-22).

Pentru aceasta Sfântul Sobor cel dintâi dela Nicheea a așezat ca început al anului creștinesc ziua de 1 Septemvrie, început al slobozeniei din robie, împletind întreaga cunună de neveștejite flori duhovnicești a anului bisericesc, plecând dela această zi.

„Dela acest sfânt sobor al Nicheei, din veac în veac, s'au pus în bună rânduială slujbele sfintei Biserici, de sfinții făcători de Canoane și scriitorii de cântări, ale Praznicilor Stăpânești și Domnești și ale pomenirilor sfinților, ale celor ce mai înainte de Lege și în Lege au bine plăcut lui Dumnezeu, și ale celor ce după venirea Fiului lui Dumnezeu la noi, l-au primit pre dânsul, și după 'nălțarea Lui la ceruri au mărturisit numele Lui înaintea tiranilor". [1])

Iar după Praznicile Stăpânești mai întâi cinstim pe al Nașterii Pururea Fecioarei Maria ca o *începere a mântuirii noastre* și ca început al înoirii noastre; și cuvine-se să facem praznicul, întâistătător și cap al praznicilor, dar nu cu aluat vechiu.

[1]) Vezi Ps. 64, care se citește și la Slujba anului nou lumesc, fără să aibă vre-o aderență în duh și adevăr cu acea zi.

[2]) Evanghelie care deasemenea se citește la anul nou lumesc, când se mai amintește și de tăierea împrejur și de Sf. și marele Ierarh Vasilie.

[1]) Vezi precuvântarea la Mineul lunei Septemvrie.

PĂDUREA

de CRISTINA VAL

Cunoaște cineva taina pădurii?

Pădurea cu clocotul și misticismul ei, cu gândăceii de sub pietre, cu flori de taină și leac, cu luminișuri ascunse, prin cari Cerul se zărește ca o oglindă fermecată?

In pădure am găsit totdeauna acelaș glas îmbietor spre pace și înțelegere, în ea am găsit mereu o îmbrățișare cu veșnicia și o putere de viață nouă peste umbra și lumina crengilor. In tremurarea lor e rugă și șoaptă, suflet și graiu împrăștiat pe fiecare frunză. Fiecare ram își are aninată podoaba frunzișului cu înălțări sau învovoieri. Pe fiecare se leagănă un ciripit sau un cuib aerian...

Intr'o zi de vară am rătăcit pe potecile ca niște fire despletite. Frunze de tei cu nostalgii eminesciene își întindeau covorul în iz tulburător și înscriau versuri triste sub pașii singurateci. Dumnezeu se coborîse în freamătul pădurii ca într'o catedrală. Auziam cântece de strană, ectenii în glasuri serafice, o feerie biblică dincolo de cuprinsul minții. Și-am simțit o putere ascunsă cum îmi apleca genunchii, să sărut iarba și pământul din cari isvorau plâns de doină și strigătul horei.

Nicăeri ca în adâncul pădurii nu e fărâmițată Dumnezeirea. O simți cum năvălește în firidele gândului, cu fiecare strop de rouă. O simți înfiorat cum tremură dealungul cărărilor, în aer și vânt, dăruindu-te cerului pentru câteva clipe. Ea frânge asprimea inimii, întunecimea gândului și-ți aprinde mistuitoarea flacără a tuturor dorurilor sfinte...

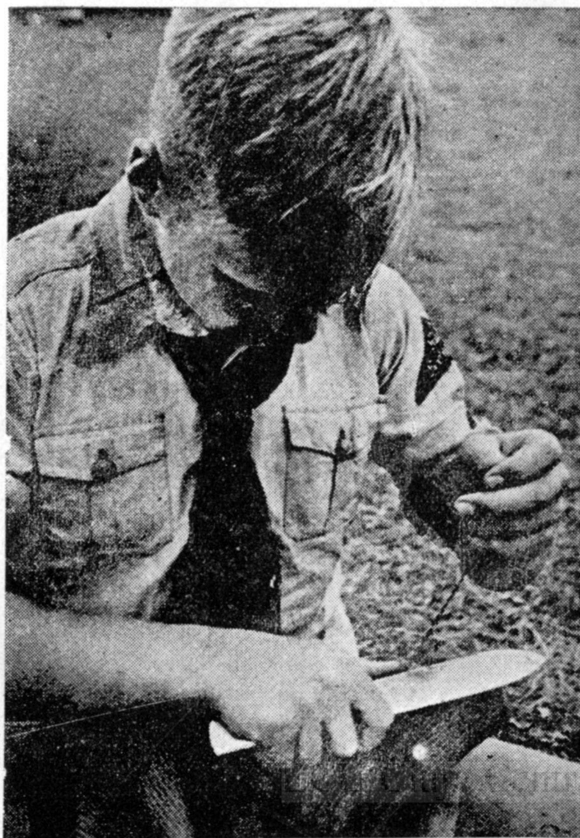
Pădurea e imn de glorie.

E un azil divin pentru pașii solitarilor, pentru inimile cari ard pe toate cărările, pentru toți cari vor să se înalțe peste pulberea deșertăciunilor...

Iar pentru tine, iubire, e regatul creațiunii.

DURERI NEDREPTE

de L. BOLOGA

Micul meşter

Tăcută, pe nesimţite, aproape tot aşa de flămândă cum se aşezase la masă, s'a retras în tindă cu păpuşica ei de râze. Astăzi iar a năcăjit pe mămica şi... n'a voit. La masă, dorind să-şi servească fratele cu jumătate din bucata ei de pâine, a scăpat-o în farfuria cu supă iar stropii, parcă anume ca să-i facă ei rău, au sărit afară şi s'au tăvălit pe pânzătură. N'a bătut-o, cum făcea uneori, când greşea ceva, dar vorbele acelea aspre, care şi acum îi răsună în urechi, i-au căzut atât de greu.

– Tu mi-ai mai trebuit pe cap!, aşa i-a zis mămica.

Şi pe ea o necăjeşte păpuşica, o! de câte ori! Odată i s'a ascuns de n'a putut-o afla o după masă întreagă, altădată a găsit-o ruptă şi murdară ca vai de capul ei. Ea însă nu i-a zis măcar o vorbă rea, nici n'a bătut-o; a luat-o, i-a dat alte hăinuţe şi păpuşa a fost din nou frumoasă şi drăguţă şi s'au jucat mult împreună. Ba păpuşica i-a promis că nu se va mai ascunde şi nici nu se va mai murdări; ştie ea că nu se ţine de cuvânt, dar nu-i nimic, că doar e a ei şi apoi... aşa sunt păpuşile.

Da, dar de ce i-a zis mămica aşa? N'a auzit spunând cuvintele acestea niciodată surorei sau fratelui ei mai mare, ba nu-şi aduce aminte nici măcar să-i fi bătut vreodată. Şi au mai greşit şi ei. Insă... poate că tot ea e de vină. Şi cât ar dori să nu mai fie atât de stângace! Parcă e un făcut; de câte ori vrea să ajute şi ea la ceva de atâtea ori i se întâmplă câte o nenorocire. Ieri se adunaseră puii grămadă înaintea uşii şi se văitau de foame atât de amarnic încât a prins-o mila. S'a apucat să le facă de mâncare. Pusese făină de porumb într'o farfurioară, luase cu ulcica apă din căldare şi era gata să o toarne peste făină, când auzi vocea mamei pe afară. Nu ştie cum şi de ce, a scăpat ulcica din mână de a făcut tot un lac pe jos, a spart farfuria, făina s'a împrăştiat pe podea iar puişorii au fugit speriaţi; doar cloşca mai rămăsese răstindu-se la ea, gata să-i sară în cap, ca şi când ea n'ar fi voit să-i facă un bine ci nu ştiu ce rău. ...Cel puţin de nu i-ar fi atât de frică de mămica!

Firul vieţii unui copil nu începe cu venirea lui pe lume. El trece dincolo de această clipă şi se împleteşte cu atâţia factori de care nici nu ne dăm seama şi care pot avea o influenţă covârşitoare în desvoltarea lui ulterioară. Nu ne gândim la factorul ereditar, care prea puţin depinde de

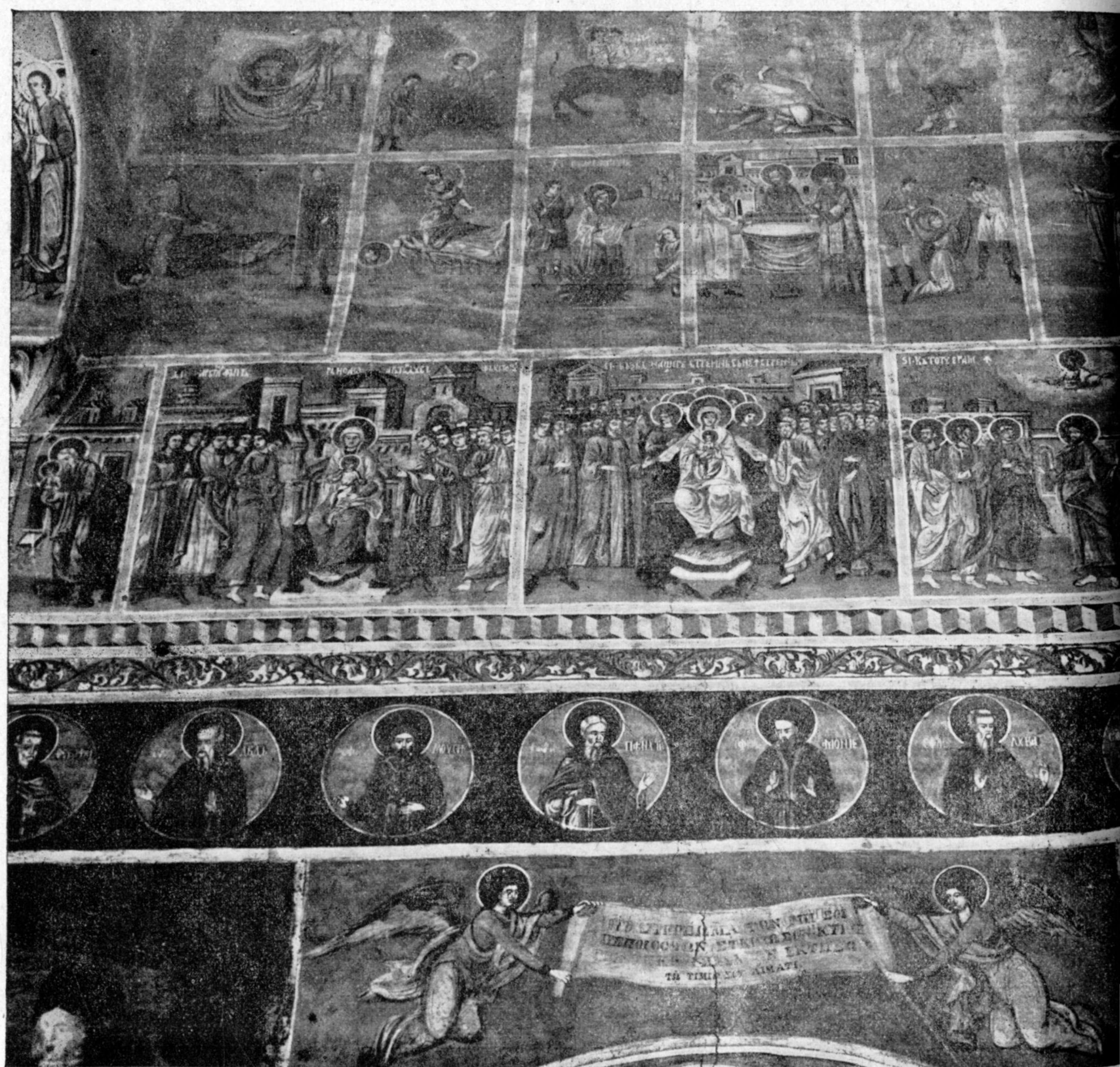

Micuţa — e foarte ocupată

voința noastră, ci la atitudinea părinților față de cel ce se anunță, încă înainte de nașterea lui. Două chestiuni de o egală importanță se pun în această privință: întâiu dacă cel așteptat e, peste tot, dorit sau nu și în al doilea felul cum e dorit să fie.

Natura, în economia ei umană, dispune de un puternic instrument; e instinctul parental în general, al maternității în special. Satisfacerea acestui instinct însă se poate lovi de o sumedenie de restricțiuni. Așa sunt condițiile economice ale familiei, moralitatea condițiilor de concepere, starea sănătății mamei, părerea societății și în special a femeii despre copii sau altfel zis, dacă e sau nu e „modă" de a avea copii. Colizia dintre aceste două categorii de factori, instinctul parental de o parte, condițiile externe de alta, duc la conflicte sufletești, care se descarcă mai târziu asupra copilului. Unele mame devin nervoase, când e vorba de îngrijirea copilului, deși declară, că-l iubesc foarte mult, altele stăpânite de un sentiment de teamă perpetuă îl înconjoară cu atâta grijă încât mai mult strică decât îi ajută în creșterea lui normală. Și într'un caz și în altul lupta, care s'a dat între instinctul parental și motivele, care au militat pentru suprimarea lui, este evidentă. Ea s'a săpat adânc în subconștientul mamei și iese la iveală în această formă.

A doua chestiune se prezintă sub forma obișnuită a întrebării: fată sau băiat? In general un băiat e primit mai bucuros decât o fată, mai ales dacă e vorba de primul copil. Această pregătire

sufletească unilaterală a părinţilor înainte de naşterea copilului duce apoi la adevărate catastrofe. Sunt de exemplu soţi, care nu vreau să-şi vadă copilul în ochi dacă au aşteptat băiat şi soarta le-a adus fată sau invers. Problema se complică şi mai mult când părinţii se împart în două tabere, unul voind fată celălalt băiat. Ca urmare unul se simte totdeauna învins şi scăzut în valoarea lui faţă de celălalt. Lupta capătă forme vizibile după naşterea copilului în formele de educaţie la care e supus. Mama îşi îmbracă băiatul feteşte, îi lasă păr lung şi-l obişnueşte cu maniere de fată sau invers, pe fată o îmbracă şi o educă băieţeşte.

Poporul nostru – pe unde ideile păcătoase ale unei civilizaţii morbide n'au apucat să-şi înfigă rădăcinile distrugătoare – în judecata lui sănătoasă vede aceste probleme sub un unghiu specific. Pentru el copilul e un dar al lui Dumnezeu, făcut omului ca în tinereţe să-i aducă bucurie în casă, iar în bărbăţie să fie mângâiere şi ajutor părinţilor săi. Casa fără copii pentru el nu e numai o casă pustie ci un locaş pe care dragostea divină îl ocoleşte. De aceea românul nostru se bucură de orice copil aşa cum i se dăruieşte şi caută să se facă vrednic de acest dar crescându-l după legea moştenită din strămoşi: „Om de omenie şi cu frica lui Dumnezeu." El e convins că prin aceasta nu satisface numai o poruncă dumnezeească, ci ajută copilului să se ridice pe treptile desăvârşirii întruchipând cât mai mult din însuşirile Celui ce a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa.

Unele popoare susţin şi încurajează natalitatea văzând în copilul devenit bărbat un material de războiu de prima calitate, menit realizării unui imperialism pământesc, altele îl privesc ca pe un membru al unui neam ales, care stă deasupra altor neamuri în capacitatea sufletească şi trupească şi căruia toate celelalte neamuri trebue să-i dea ascultare. Neamul nostru nu urcă treptele desăvârşirii uitându-se în jos şi în lături ca să vadă câţi sunt la picioarele lui, ci privind în sus la nesfârşita lungime a scării ce trebue urcată. Aceasta e superioritatea şi totodată tăria lui. Ea îl fereşte de mândrie deşartă, îi împrumută sentimentul eternităţii şi-i dă râvna stăruinţii necontenite în tot ceea ce îi asigură acest urcuş. E calea urmată de veacuri şi care-l va trece peste veacuri. Copiii sunt o mică verigă în acest lanţ, care devine cu atât mai puternic şi mai de neînvins cu cât sunt mai mulţi şi mai sănătoşi la trup ca şi la minte şi la inimă.

Frescă din Mănăstirea Văcăreşti

NOAPTE INALTĂ

de EMIL ZEGREANU

Un plop rătăcit pe creştetul dealului
Cântăreşte luna ca pe-un pepene 'n palmă,
Isvorul pândeşte ca un şarpe de subt pragul malului
Cum iese din pădure o noapte înaltă şi calmă.

Cerul îşi scutură crengile 'nflorite cu stele,
Maci cu buzele roşii sărută pe frunte răzoarele,
Snopii de grâu sunt mănunchiuri din raze de aur
Ce le-a pierdut din braţe, când a trecut peste mirişti, soarele.

Turla bisericii proptită 'n clopotniţă la marginea de sat,
Pare-un cioban ce-şi adoarme în vale turma de oi,
Drumul e o pânză albă întinsă printre ţarini la uscat
Şi-o fântână îşi poartă în spate cumpăna bolnavă de ploi.

DOINEŞTE CRIŞUL

de ILIE MĂNIŢIU

Duc apele Crişului în jos,
furtunos,
printre stei ce chiotesc pustiu
hiu, hiu,
Povestea unui neam de ciubărari,
Blajini lemnari şi aurari.

Din vad în vad, din mal în mal,
Pe orice val,
Îşi poartă cântecul spumos,
neguros,
Din tot trecutul lui de pară,
Pentru pusta, omul şi-acea ţară.

Când seara, cerul răzimat de crucea stânii,
frătân cu câinii,
ciobanii
şi bolovanii,
Împarte harbuzul soarelui pentru toţi,
Pentru stei, jivine şi pentru moţi.

Atunci ortacul Criş, bolovănos,
Din vad în vad, din mal în mal,
Cu pieptu-i lat cât un Ardeal,
El chiamă la judeţ istoria,
Pentru Iancu şi Horia.

Şi 'n valu-i mânios, curgând,
s'aud tunând,
Armii de spade, ghioage şi sâneţi,
ca 'n vălvătaia acelei dimineţi
de sânge şi de pară,
Pentru dreptatea ce trebuia să vie 'n ţară.

Duc apele Crişului în jos
furtunos,
Din vad în vad, din mal în mal,
pe orice val,
Povestea unui neam de ciubărari,
Blajini lemnari şi aurari.

Din tot trecutul lor de pară
Îşi poartă Crişul, cântecul spumos,
neguros, spăimos,
Pentru pusta, omul şi-acea ţară.

Copiii Soarelui

de EUGENIA MUREŞANU

Cele dintâi raze sunt ale lor...

Ei le culeg aevea din firele de nisip aurite, strânse şi bătucite voiniceşte în găleata din care toarnă zeci de cozonaci şi prăjituri...

Dar numai o clipă.

Bunătăţile din cari au şi gustat, se sparg, dintr'odată, sub mânile grăbite – şi din nisip răsare un castel cu porţi uriaşe, săli ca nişte catacombe, ferestre ghemuite, pomi în floare, fără rădăcini, smulşi pe furiş din grădiniţa bunicii...

Pe potecile cari şerpuiesc spre palatul-minune, câteva furnici îmbrobodite în negru, se grăbesc să ajungă cele dintâi în sala de audienţă, la maiestatea sa.

Deodată, din liniştea văzduhului, un fluture alb se coboară spre grădina cu miresme a curţii împărăteşti. Patru mâni lacome ce stau de planton, se grăbesc să-l înhaţe. Dedesubt, picioarele au călcat tocmai peste turnul cel mare al palatului şi – acum, pomii fără rădăcini, s'au scuturat în petale şi stau doborâţi în grămada de nisip...

Palatul, ca o nălucă, a dispărut, iar furnicile îndoliate, ajunse în sala de audienţă, au sucombat de emoţii...

Fluturele, înspăimântat de limbile uriaşe cari vor să-l înghită, se înalţă şi piere...

Mânile cad. Obosite, se întorc la zidirea de adineaori... Şi amândouă glasurile deodată:

– „Cine mi-a stricat palatul??"

– „Tu?"

– „Tu?" Şi sute de cărămizi din ruina palatului sbor în ochii mânioşi, răzbunători, şi-apoi încep pumnii, în piept, în burtă.

Deodată, linişte.

Cel mic zăreşte o găleată cu apă.

Se şterge la ochi, se apleacă să ridice găleata, dar nu poate. Şoptit, se roagă:

– „Dacă-mi ajuţi, te 'nvăţ să faci lac*"...*

Mânile mari şi mici cuprind găleata şi-o duc într'un loc ascuns. Acolo, lopeţile încep o muncă uriaşe. Micii arhitecţi au hotărât misterios un plan de lucru pentru ziua întreagă...

De sus, din înălţime, lungi fâşii de lumină, despletite în mii de fire, îşi anină de obrajii înfierbântaţi aureola de nestemate...

Ca nişte făpturi răsărite din stropi de soare, cu el se trezesc, cu el adorm...

CREZ

de Pr. TEODOR CICEU

Eu cred că Tu ești viu Stăpâne
Și că trăiești în mine ca 'ntr un schit:
De aceea vin mereu la Tine
De fiecare dată umilit.

Dacă mi-e bine sau mi-e rău,
Eu Te iubesc ca pe un Părinte:
Cu dragoste cuvântul Tău
Îl port în inimă și 'n minte.

Eu nu găsesc vre-o fericire
In lumea asta trecătoare:
Nădejdea mea e mântuire
Pentru viața viitoare.

PASTEL

de ILIE MĂNIȚIU

Pe marama șesului întins,
Cerul poposeste la nămiezi aprins.
Șerpi de foc țes câmpului betele
Ca să aibă 'n noapte văl bătut în fir și stele.

Snopi gătiți din aur și din pâne,
Stau ca sfinți pictați pe vechi iconostase,
Spade lămurite 'n soare, lucii coase,
Dorm uitate printre grâne.

Patrafire 'n verzi mătăsuri, de mălai,
Năvădesc umbrare pruncilor bălai,
Robi ai gliei, se spășesc țăranii,
Din ist rod al holdei, ce-o să treacă pentru danii.

La altarele luminii

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

De cum te-aud, de cum te știu, de cum te-arăți
In freamătul de fiece secundă,
Chemarea mea ascunde 'n ea sonorități
Cum nu's viori aevea să le-ascundă.

Și-i tot întâia zi de cum tresar
Când Tu apari în ori ce loc – minune –
Că mersul Tău i-acelaș zvon de clinchet clar
Cum nu's izvoare să mi-l poată spune.

Iar în priviri îmi pui și-acum nedumeriri
Și 'n preajm'-alint și-acum parfumuri rare,
Cum te-am închis, prin ore și-amintiri
In falduri de lumini și 'nfiorare.

Icoană Tu 'n privirea mea de-atâtea dăți
Comoară Tu de visuri ne 'nserate?
Iubirea mea ivire-i de seninătăți
Cum nu pot toate zările s'arate?

BĂBĂRUȚA*)

— CÂNTEC PENTRU PLOAE —

Băbăruță-ruță,
Ploae, Doamne, ploae
Să cură șioroae,
Pe toate pârae,
Și pe-a noastă vale.

Ploiță curată,
Dela Domnu dată,
Prin șiur strecurată,
Fără strop de peatră.

Toarn'o cu olcuța,
Șerne-o cu sâtuța;
Toarn'o cu șiubăru,
Șerne-o cu șiurelu.

Băbăruță-ruță,
Ploae, Doamne, ploae,
Să crească grânile
Și cucuruzîle.

Cucuruz de șeară,
Toarnă peste țară;
Cucuruz de-arjint,
Toarnă pe pământ.

Paiù'
Cât vătraiù,
Spicù
Cât cuțitù;
Stogu cât îi casa,
Pita cât îi masa.

Să fașem turciță
Să dăm la feciță,
Să fașem colașiù,
Să dăm la sărașiù.

Băbăruță-ruță,
Ploae, Doamne, ploae,
Pe toate pârae
Și pe-a noastă vale.

Auzit dela Aurelia Gabor, vârsta 14 ani, elevă în cl. VII primară, comuna Vărădia-de-Mureș.

*) Din colecția „Sfrimituri dela masa sufletului poporului" Folklor de ici și de colea de I. MĂNIȚIU.

GÂNDURI PE MARGINEA UNUI CONCERT

Despre muzică şi despre cântăreţi

de GRIGORIE T. MARCU

Unul din prietenii mei, gânditor, profund şi original, autor al câtorva cărţi de esseuri cari ne-au înmărmurit pe mulţi prin îndrăsnelile lor – discutabile, fireşte, în multe privinţe – susţinea oarecând într'un foileton care a făcut vâlvă, că popoarele nordice sunt categoric superioare celor meridionale prin ceeace au isbutit să creieze în metafizică şi muzică.

Afirmaţia lui e valabilă cel mult de jumătate. Filosofia germană modernă putem spune că a ajuns la o oarecare hegemonie. Cu muzica însă, după cât mă iartă modestele mele cunoştinţe în materie, cred că stăm cu totul altfel. In domeniul acesta, popoarele latine au fost şi sunt indiscutabil superioare celor dela miază-noapte şi anume, atât ca *creatoare* de armonii clasice, cât şi ca *interprete* a lor. Dacă arta pură este aceea care *durează* şi *place* pururea, atunci trebue să recunoaştem – chiar de-am ridica împotriva noastră pe toţi cerberii cari lansează şi mazilesc celebrităţi – că un Verdi, Puccini, Bizet, Gounod ş. a. pot concura oricând la faima unui Beethowen, Richard Wagner, Mozart sau Weber. In creaţiile muzicale ale acestora se răsfrânge cerul înceţoşat al nordului şi clocotul de adâncimi marine al sufletului omenesc îşi găseşte accente de profundă înţelegere. Compozitorii nordici sunt nişte interpreţi virtuoşi ai frământărilor lăuntrice cari viscolesc în fiecare din noi. Armoniile notate de peana lor sunt mai curând disarmonii tulburătoare. Ele te îngheaţă, te indispun şi te descompun. Ele trezesc în celce le ascultă simţăminte cari îngenunche şi umilesc. Până şi atât de purul Parsifal wagnerian nu este scutit de anumite scăderi cari îi împuţinează farmecul mistic de-atâtea ori celebrat de criticii de artă.

Tenorul Dr. Ionel Pulca

In muzica meridionalilor parecă râde cerul sudului cu toţi sorii lui. Până şi'n cele mai grele compoziţii găseşti despletiri de lumină orbitoare. Mai suplă şi mai sprintenă decât greoaiele acorduri ale armoniilor nordice, muzica sudică pare anume făcută să te încânte şi să-ţi înmulţească plăcerea de-a trăi. Inrâurirea ei asupra sufletului omenesc trebue urmărită tocmai la oamenii din nord ca să-i poţi aprecia covârşitoarea putere de contagiune. Neamţul acceptă mult mai bucuros pe Verdi decât pe Wagner, acesta-i adevărul. Dece? Parecă şi aud pe cineva răspunzându-mi că Wagner nu poate fi înţeles decât de ceice posedă o solidă cultură muzicală. O fi! Dar să conchizi de-aci la superioritatea lui e o greşală, câtă vreme sufragiile ascultătorilor se îndreaptă mai bucuros către celălalt. Geniul nordic vede viaţa mai mult cum nu trebue să fie ca să nu te strivească sub povara ei. Geniul latin ţi-o cântă aşa cum este sau cum trebue să fie ca să-ţi crească plăcerea de-a o trăi.

Puteri de posibilităţi relativ egale sub raportul creaţiilor muzicale, geniul latin îl depăşeşte pe cel nordic în interpretarea lor. Popoarele de viţă nordică au fost totdeauna deficitare la capitolul celebrităţilor vocale. Sopranul şi tenorul, adică vocile cele mai căutate, au înflorit de preferinţă

Verona: Fete în pădure

Troiță

pe solul latin. Popoarele nordice n'au dat nici odată un Carusso sau un Benjamino Gigli. Vedetele lor stau pe scara posibilităților vocale la acelaşi nivel cu o mediocritate sudică. Departe de-a se afla în criză de soprane sau tenori, italienii bunăoară au exportat totdeauna cântăreți cari şi-au cucerit o faimă mondială.

Noi Românii aparținem categoriei acestora. Hariclea Darclée, Traian Grozăvescu, Emil Marinescu şi Tomel Spătaru au obținut angajamente strălucite şi au fost de atâtea ori răsfățații marilor scene ale străinătății. Laurii pe cari ni i-au cucerit ei vor fi inmulțiți de forțele tinere cari îşi dreg glasurile pentru strălucitele isbânzi scenice ale zilei de mâine.

Presa noastră a pomenit adeseori numele unuia dintre aceştia, iar Opera română din Cluj s'a grăbit să-i obțină colaborarea. E tenorul Dr. Ionel Pulca.

Tânăr, cu înfățişarea luminoasă ca şi cântu-i într'aripat, tenorul Ionel Pulca este actualmente o mândrie a scenei româneşti de operă şi desigur una din gloriile ei de mâine. Cântăreț de excepționale posibilități vocale, tenorul Ionel Pulca posedă pe lângă condiția fizică necesară unui artist, o şcoală aleasă, pe care o desluşeşti atât din ținuta stilată pe care o adoptă pe scenă, cât şi din interpretarea de-o cuceritoare naturalețã şi frăgezime a cântecelor ce le inscrie în program. Notele înalte – piatra de încercare a tuturor tenorilor – le execută uşor, fără obositoarele eforturi atât de frecvente la cântăreții mai puțin înzestrați. Ariile din operele celebre, cu prăpăstioasele lor povârnişuri armonice, liedurile străvezii şi reconfortante ca freamătul frunzei şi susurul isvorului de munte şi doinele în cari suspină toată jalea Românului, îi sunt deopotrivă de familiare. L-am auzit cântând, nu de mult, pe apreciatul solist al primei scene ardelene. Avea în program fragmente din Verdi, Leoncavallo, R. Strauss, Lehar, G. Dima, S. Drăgoiu ş. a. Laolaltă cu ceilalți participanți, cari atraşi de vraja cântului său au umplut până la refuz sala spațioasă, am aplaudat în Ionel Pulca un artist autentic, adică şi un om de suflet. Iată dece!

Pentru artiştii răvăşiți lăuntric de flacăra talentului care creşte organic din sufletul lor, arta în sine este scop şi nu mijloc. Marii cântăreți cântă de dragul cântecului. Ei nu se întreabă nici odată cât de opulentă e receta ce li se oferă. Aceasta se stabileşte dela sine. Simțul negreşelnic al publicului care-i ascultă, poartă grije şi de succesul încasărilor. Aşa se explică faptul că artiştii de mare suprafață au fost totdeauna şi oameni instăriți.

Tenorul Ionel Pulca aparține acestora. El nu amestecă mărgăritarele cu monezile. Pe el îl preocupă scena. Cassa o lasă în seama altora. Fusese invitat în vara aceasta să dea un concert în fa-

Gh. Petraşcu: Case în Franța

vorul zidirii bisericii ortodoxe dela băile Bazna. A acceptat fără să se codească, deşi venise acolo ca să se odihnească. Concertul a avut un succes uimitor, care a intrat în visteria Casei Domnului. Am stat de vorbă cu venerabila lui mamă. „Sunt nespus de fericită că fiul meu a cântat pentru biserica noastră“ – mi-a spus dânsa.

Mie îmi plac straşnic oamenii cari nu-s mofturoşi. Gestul tenorului Pulca m'a impresionat adânc. Am căutat să mă apropiu de sufletul lui. Mi s'a deschis cum i se despleteşte vocea-i măiastră în urzeala cântulut. E fiu de preot ortodox dintr'un sat de pe Târnave. S'a pregătit pentru bară. A luat Doctoratul în Drept. Paralel cu studiile juridice, a urmat Conservatorul. A fost remarcat şi încurajat astfel că în curând a ajuns să cânte roluri titulare. O constatare care îl onorează: el nu uită că vocea ce-o posedă e un dar de Sus. Am înţeles numai decât gestul lui, promptitudinea cu care s'a oferit să cânte pentru isprăvirea bisericii începute în Bazna. Am făcut o apropiere între fapta lui şi nenumăratele acte de generozitate ale celui mai mare tenor pe care-l are vremea noastră. Fenomenalul cântăreţ italian Benjanino Gigli – căci de el e vorba – simte o deosebită plăcere să cânte în folosul celor lipsiţi. Pentru tot binele pe care l-a făcut sărmanilor Italiei, Ducele Mussolini i-a dăruit un portret superb pe care a scris cu mâna lui: „A Benjanino Gigli, pura voce, grande anima.“

Aşa-i şi tenorul Dr. Ionel Pulca: voce pură, inimă mare!

COŞURILE LUI CONDRATE

de GHEORGHE PALTIN

Afară de diacul cel bătrân, unchiul Condrate era singurul din generaţia lui, care ştia să citească în sat, dar numai cu slovă tipărită, pe cea de mână n'o ştia nici scrie, nici citi.

Boactărul îi aducea săptămânal „Libertatea“ dela Orăştie, iar odată pe an, toamna, î sosea dela Sibiu, Calendarul Asociaţiunii şi două-trei broşuri cu scoarţe verzi.

Cum aveam ocolul la olaltă şi cu unchiul Ilie şi cu unchiul Condrate, sosirea cărţilor dela Sibii era un eveniment de care toţi luau cunoştinţă. Atunci mă strecuram cu o oarecare înfiorare în casă la mama bătrână – aşa îi ziceam mătuşii Veronica, soţia unchiului Condrate – să fiu de faţă la ruperea peceţilor.

Asistam la un întreg ceremonial.

Unchiul Condrate, mai întâi examina pachetul, întorcându-l pe toate părţile. Lua apoi cuţitul de tăiat *tomnagi*, îi încerca tăişul cu buricul degetului mare şi dacă nu-i plăcea cum prinde, lua lespedea de piatră afumată de pe oala dela foc şi-l freca de câteva ori de săreau scântei. Il încerca din nou şi abia apoi îl vâra tacticos pe sub sfoară şi – hârşt. Toţi din casă ne opream răsuflarea. In tăcerea de mormânt, hârtia pachetului ni se părea că pocneşte ca din biciu. Şi pe aceasta o desfăcea în soroace ca totul să dureze fără sfârşit.

Cu fiecare clipă simţiam cum mi se ridică inima spre ieşire. Priviam fără clipiri din ochi să văd tăinuirea cea dinnăuntru. In sfârşit! Casa se umple de iz nou şi totuşi unchiul Condrate are alte preocupări. Intinde hârtia pachetului pe genunchi; îi descreţeşte toate sbârciturile; îi îndreaptă colţurile; o împătură, şi toate acestea le împlineşte cu o *migală* biciuitoare, ca şi cum nici nu l-ar interesa cărţile de pe colţul mesii. Se scoală şi vâră hârtia împăturită în crepătura grinzii. Aşa cum s'a oprit acolo sub grindă se întoarce şi abia acum îşi răstoarnă toată privirea ochilor săi ageri peste cărţile dela Sibii. Se apropie de ele cu amândouă mâinile întinse; le cuprinde întâi pe toate; le ridică şi le priveşte dacă nu cumva s'au lovit pe cale. Abia acum după acest ritual săvârşit cu migală se aşează în lumina ferestrii şi luând cărţile pe rând le cercetează întâi toate încheeturile. Nimeni nu îndrăznea să rupă tăcerea. Doar' mama bătrână începea să răsucească iarăşi fusul cu sfârâituri de *zvârneică*, iar ceilalţi martori, cu nervii obosiţi de atâta întindere, ieşiau la treburile lor în aşteptarea sărbătorilor, când vor putea sta fără grijí să asculte noutăţi de prin cele cărţi. Eu mă încăpăţânam să rămân la pândă până ce voiu vedea chipurile. Nu-mi luam ochii dela filele roşii. Era adausul cu reclamele dela Calendar, dar unchiul silabisind despre *f-o-l-o-a-s-e-l-e=foloasele p-o-m-ă-r-i-t-u-l-u-i=pomăritului,* nici nu se sinchisia de setea care mă ardea pe mine şi aşa mă pomeneam că mama mă strigă de pe tărnaţ la mâncare, la care aş fi renunţat bucuros, numai să văd barem chipul din anul trecut al badii Ignat din deal cu mustăţile ca două fuioare, dar unchiul Condrate ţinea cu o mână cartea în lumina ferestrii, iar cu cealaltă le ocrotea pe cele depe colţul mesii. Şi plecam cu gând de răzbunare.

* * *

Cum prindeam de veste că unchiul Condrate a plecat în pădure, *tuşti* la mama bătrână.

Dar cărţile erau pe grindă.

– Măi copile, vezi că nu le pot ajunge.

– ?!

– Poate vine *bade-to* înapoi şi de minune suntem cu el, amândoi.

Sus: Vrăjitoare

– Mamă bătrână, din pădure nu vine până *astară* şi când îl aud pe la pod le pui iară pe grindă. Numai să mă uit la chipuri.

– Bine, dar du-te întâi şi adă nişte coceni pe foc să fiarbă mazărea pe când vine bade-to.

Nu isprăvise bine vorba şi eram în vârful scării de la pod cu poala cămăşii plină de coceni.

Intâi deschideam la filele roşii să-l văd pe badea Ignat. Rămâneam însă cu calendarul deschis la chipul cu sălişteanca ţesând. Credeam că-mi zâmbeşte mie. Eram aşa de fericit. Atunci mă hotărîsem că odată *holteiu* să plec acolo la Sălişte, să mă bag slugă şi să mă îmbrac şi eu în port sălăştenesc, iar dacă o fi să fie, să mă însor pe acolo, sau dacă nu să viu în sat la mine îmbrăcat aşa ca şi cei de pe acolo şi să-i îndemn şi pe ceilalţi feciori să poarte *laibăr* şi pălărie tot aşa ca şi sălăştenii. In parte nu mi-am trădat acel vis al nevinovatei copilării. M'am însurat cu o ocnăriţă.

* * *

Mai mult l-am văzut pe unchiul Condrate citind din cărticica cu scoarţe verzi şi care avea pe coperta din faţă chipul unui om cu fruntea răzimată pe palmă, privind cu multă luare aminte într'o carte mare ce-i sta deschisă dinainte. Imi spuneam că domnul acela o fi scris cartea din care citeşte unchiul.

Ce o fi citit din ea iarna întreagă şi ce l-or fi învăţat cele scrise acolo nu ştiu. Dar iată că în zorii primăverii unchiul Condrate a luat un hârleţ pe umăr şi un lanţ şi a ieşit la *Coasta Huhurezului,* un loc pe care-l avea nu departe de sat. A început să facă gropi din loc în loc la depăr-

Rodica Maniu: La cules de vii

țări măsurate cu lanțul. Oamenii din sat au ieșit în crucile uliței și se uitau spre Huhurezul badii Condrate cu mâna streșină la ochi și scuipau în sân zicând: ce i s'o fi *năzărit* badii Condrate? El însă lucra înainte zi de zi până ce a gropit simetric toată coasta.

Intr'una din zilele următoare a adus dela oraș un car de altoi; i-a implântat în gropi; a adunat în jurul lor pământ în formă de cetățui circulare; pe marginea lor a bătut pari și a îngrădit cu spini. Din sat se vedeau ca niște coșuri mari înșiruite acolo pe coasta Huhurezului – și așa le-au botezat oamenii: *coșurile lui Condrate.*

Din coșurile lui Condrate au înflorit apoi în satul *Văgăuna* primii altoi.

Azi din deal dela curmătură se văd viile învrâstate cu pâlcuri de livezi. Cărțile dela Sibii au adus sămânța, iar Dumnezeu a plouat-o cu ploaia binecuvântării Sale.

HAIDUCIE

de EMIL ZEGREANU

Ca un haiduc străbat doinind pădurea
Și subt pașii mei țărâna plânge,
In trunchiuri de copaci împlânt săcurea
Și din rana lor picură sânge.

Când dau deoparte crengile să trec
Mă 'nlănțuie ca niște mâini de fată,
Jivinele în cale mă petrec
Și-adorm în palme pasărea speriată.

In orice frunză-o inimă tresare
Și mușchiul verde e-un chelim brodat,
Printre ramuri petele de zare
Par niște rufe 'ntinse la uscat.

Prin miriști de amurg soarele paște
Și 'n văzduh mătănii fac lăstunii,
Somnoroase văi încep să caște
Și cântă un cioban din cornul lunii.

ACEEAȘI CHEMARE

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

Mi-i cântul înfrățit cu izvorul
Ducându-și spre mare seninul,
Tovarăș cu unda albastră
Ce-și cântă în valuri destinul.

Mi-i sufletul frate cu cerul —
Stăpânul luminii — cu soarele
Și roua vieții — cu roua
Ce 'nvălue vara ogoarele.

In zborul luminii ești cerul
Spre care cântarea-mi îndrum,
Spre tine mi-i vrajă chemarea
Și dorul tovarăș de drum;

Iar leagăn mi-i unda albastră,
Credința cu visul străjer,
Și 'n freamătul clipelor mele
Ești mare, și soare, și cer...

ARMONIE CASNICĂ

de Pr. TEODOR CICEU

Din trandafirii tinereții sfinte
Ne-am împletit cunună fermecată:
Noi o 'mpletim și azi ca și 'nainte
Să nu se mai usuce nici odată.

Purtăm mereu în suflet nemurirea
Și 'n gândurile noastre armonie:
Noi împărțim frățește fericirea
Și din dureri ne facem veselie.

Cu dragostea și sărăcia în casă
Noi viețuim în sfântă pretenie:
De răutatea lumii nu ne pasă
In drumul nostru lin spre veșnicie.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Dr. Gr. T. Marcu: SAUL DIN TARS. Cu o prefață de P. S. S. Nicolae Colan, episcopul Clujului. Seria Teologică, Sibiu 1939.

Viața precreștină, „în afară de Hristos" a sfântului apostol Pavel este foarte puțin cunoscută și tot așa de puțin studiată, deși ea prezintă – prin contrast – multe analogii cu cea creștină. Zelos până la sânge și aprins ca jarul petrece în iudaism, ca și în creștinism.

Pornind, bănuesc, dela constatarea aceasta, tinărul, entusiastul și pilduitor de harnicul diacon Dr. Grigorie T. Marcu, profesor la Academia „Andreiană" și redactorul „Revistei Teologice" din Sibiu, reușește să reconstituiască din câteva informații foarte scurte biografia lui Saul din Tars, până la misiunea convertirii sale din calea Damascului. Intr'o lucrare de 126 pagini, publicată în Seria Teologică a tipăriturilor sibiene, istețul autor, ajutat de o documentare critic controlată, de o intuiție clară a faptelor istorice și de-o ex-

punere pe cât de caldă pe atât de luminoasă, ne descopere, cine a fost marele duşman al creştinismului şi care a fost formaţia lui sufletească şi activitatea lui misionară până ce se prăbuşeşte învins la picioarele lui Isus.

„Beniaminitul" Saul – ce se tâlcueşte „cel dorit" – s'a născut în Tarsul Ciliciei între anii 2–5 d. Hr. Oraşul, care pe vremea aceea număra vreo 500.000 locuitori, era un mare centru comercial şi cultural, de rivaliza chiar cu Alexandria şi Atena. Aci, în casa părintească, primeşte el primele elemente din învăţământul Torei iudaice şi-şi face ucenicia meseriei de croitor de corturi.

Din Tarsus Saul trece în Ierusalim, ca „să se 'ncălzească la rugul gloriei" lui Israil, la picioarele rabinului (învăţătorului de Lege) Gamaliil. După ce face instrucţia rabinică, ca membru al celui mai straşnic eres, al fariseilor, se întoarce la Tarsus, fără să fi avut prilejul să cunoască pe Mântuitorul.

Cum s'a desfăşurat viaţa lui mai departe, nu se poate preciza, până ce apare, ca o furtună, în ipostasa de cel mai înverşunat prigonitor al creştinilor. Il întâlnim acum părtaş la uciderea cu pietre a protomartirului şi arhidiaconului Ştefan şi urmăritor neîmpăcat al creştinilor în Ierusalim, în ţările dimprejur şi până sub porţile Damascului, unde se încheie frântă în două viaţa şi lucrarea lui de fariseu, ca să înceapă cea de apostol al lui Hristos.

Mai departe autorul ne vorbeşte despre „omul" Saul din Tarsus şi despre zestrea spirituală cu care intră în creştinism; în special despre înfăţişarea lui ca om, despre meseria lui, despre căsătoria – mai bine zis fecioria lui – despre boala şi suferinţele lui şi în fine despre influenţa pe care a exercitat-o asupra lui iudaismul şi cultura greco-romană, ca să încheie aşa de frumos: „Cei ce vor cu orice chip o amestecătură mai mult sau mai puţin reuşită, ignorează un adevăr elementar căruia chimia îi acordă tot creditul ei: din combinarea a două sau mai multe elemente rezultă un aliaj mai trainic decât suma coeficienţilor de duritate al acestora. Saul din Tars, devenit Apostol al lui Isus Hristos, a dovedit cu prisosinţă acest adevăr. El a transplantat creştinismul din Răsărit în Europa. El a cucerit pentru preamărirea numelui lui Hristos o împărăţie mai vastă decât cea cu care Alexandru cel Mare a sporit oarecând gloria coroanei macedonene" (p. 91–2).

Urăm lucrării părintelui Grigorie cel mai binemeritat succes.

IL. V. FELEA

Dr. Teodor Botiş: MONOGRAFIA FAMILIEI MOCIONI. Fundaţia pentru literatură şi artă „Regele Carol II". Bucureşti 1939. Pag. 473.

Familia, de origine macedo-română, a Mocioneştilor a avut un rol proeminent în istoria politică şi culturală a Românilor din Ardeal. Datorită vredniciei osebite de care au dat dovadă încă cei dintâi membri ai acestei familii – ea şi-a câştigat titlu de nobleţe. Odată cu dobândirea titlului de nobleţe însă Mocioneştii nu s'au cufundat în obştia nemeşilor străini, ci au rămas statornic în comunitatea românească, unde s'au silit să-şi facă datoria lor naţională.

In deosebi activitatea lui Alexandru Mocioni trebue subliniată din acest punct de vedere. Ea s'a desfăşurat în ultimile patru decenii ale veacului trecut, şi în primii ani ai veacului nostru. In luptele politice ale naţiei noastre de dincoace de Carpaţi, Alex. Mocioni a avut o ţinută românească de-o pilduitoare frumuseţe. Ea e înfăţişată în toată amploarea ei în impunătoarea Monografie, pentru alcătuirea căreia dl Dr. T. Botiş, distinsul cărturar dela Arad, merită întreaga recunoştinţă a obştii româneşti.

Eugenia Mureşanu: CASA CU PITICI. Desene de Mariana Pop. Institutul de arte grafice „Ardealul". Cluj 1939. Lei 50.

Copiii îşi au lumea lor, plină de taine. Aşa de puţini sunt în stare să pătrundă şi să 'nţeleagă această lume. Indeosebi dintre scriitori. Şi vai, ce slujbă izbăvitoare săvârşesc scriitorii cari au darul de a scrie pentru copii!

De aceea a fost atât de firească bucuria cu care am citit Caietul de povestiri, pe care dna E. Mureşanu, talentata noastră colaboratoare, l-a publicat de curând.

Povestirile sunt alcătuite pe măsura minţii şi sensibilităţii celor mici, iar graiul în care ne sunt înfăţişate, este deosebit de îngrijit. Frumoasele desene cu cari *eleva Mariana Pop* a împodobit paginile cărţii vor fi o atracţie în plus pentru mărunţii lectori.

N. C.

Marina I. LUPAŞ: MITROPOLITUL SAVA BRANCOVICI. 1656–1683. Cluj, Cartea Românească, 1939, în 8° 126 p. Biblioteca Institutului de Istorie Naţională. VII.

In Biblioteca Institutului de Istorie Română dela Universitatea din Cluj, a apărut de curând monografia Mitropolitului Sava Brancovici de dş. Marina I. Lupaş. Monografia are trei capitole. In capitolul I se ocupă de izvoarele relative la mitropolitul Sava Brancovici. Izvoarele contimporane

sunt puține. Avancronica sârbească a lui Gheorghe Brancovici (publicată de d-l Silviu Dragomir în Anuarul Institutului de Istorie Națională, vol. II, 1923, p. 1-70), cronica lui Mihail Cserei (tradusă în românește de Gheorghe Barițiu), notele preotului luteran Andreiu Gunesch din Petrifalău și notițele lui Ion Vitezy din Bratislava.

Izvoarele documentare sunt ceva mai bogate și ne aduc multe informațiuni relative la Mitropolitul Sava Brancovici. Informația din cronicarul Mihail Cserei, după care Sava Brancovici ar fi fost invitat să boteze un câine – o consideră legendară, presupunând că e o adaptare a legendei grecești, după care Sultanul ar fi trimis Patriarhului Maxim un câine spre hirotonire.

D-ra Lupaș expune părerile istoricilor Clavin, Șincai, Petru Maior, Treboniu Laurian, Șaguna, etc. In secolul al XX. înregistrăm polemica dintre Augustin Bunea și Vasile Mangra. Capitolul I se inchee cu expunerea părerilor unor istorici străini: L. Thálloczi, Pokoly, J. Chr. Engel, E. Golubinski, R. W. Seton-Watson.

Partea a doua studiază viața și opera mitropolitului Sava Brancovici și ne prezintă în culori dramatice sfârșitul său mucenicesc.

In partea a treia găsim documente în legătură cu marele mitropolit. Dintre acestea vom remarca mai ales inventarul averii, în care se vorbește despre „o mulțime de litere românești, cari sunt așezate în patru table", „cărți române, maghiare și latine 66 la număr", „un ziar cusut în piele", „tipografia împreună cu toate instrumentele cari se țin de ea și cu litere românești". Prezența acestor obiecte ne face să presupunem că mitropolitul Sava Brancovici era cărturar și se îngrijea de tipărirea cărților românești.

Monografia alcătuită de tinăra cercetătoare a trecutului, aduce contribuțiuni importante la cunoașterea vieții marelui mitropolit ortodox Sava Brancovici.

Diacon IOSIF E. NAGHIU

Ion Moldoveanu: SBOR PESTE APE. Poeme. Cartea Românească, Cluj 1939.

De câteva luni a apărut în colecția valoroasei reviste ardelene Symposion, un buchet de poeme intitulat „Sbor peste ape". E darul pe care ni l-a întins „dela margini de sicriu" poetul nostru de pe Câmpia transilvăneană, Ion Moldoveanu.

Poetul Moldoveanu a fost un infometat după frumos. Peste clipele de suferințe, numărate prin sanatorii, și-așternea velința gândului pur, pentru prânzul cu stelele, cu cerul și toată elegia unei vieți. Urmărit de aproape de spectrul unui sfârșit timpuriu, când viața intră de abea în pârg, poetul s'a zăvorit în cetatea de ivoriu pe care și-a zidit-o cu brațele gândului, din cărămizi de elegii de o inaltă simțire.

„Pentru frunți muiate în azur
De sărbătorească înserare,
Port cu mine nostalgia mare
Și mirajul cântecului pur."

Pentru el, pentru Moldoveanu, fiecare stea și fiecare fluturare de aripi e o chemare „spre țara de basme" dincolo de acest „ocean în vâlvătăi de glod".

„Sclipirea stelelor în sufletul meu
Aduce svon de țărână, greu."

și

„Cineva din înălțimi sau adâncuri mă chiamă,
Pământul, sau cerul mi-e mamă?"

(Cântec pentru vis nespus.)

Dar pe harfa de simțiri a poetului, fredonează și trecutul generator de istorie, cu degete stelare, pentru „voievozii cu mantii de soare și Domnițe cu zorile 'n surâsuri, ce 'nfloresc în castele" (voevodul).

Crescut pe paginile de evanghelie ale Câmpiei ardelene, poetul Moldoveanu se aliniе în șirul poeților profund creștini (Rugă pe pisc, Psalm). Se vede înlănțuit de această pământească trecere ca odinioară Prometeu de stâncă, pentru ca tristețea serafică să-i roadă din inimă „cu fiecare clipă care vine".

Tristețea e stema destinului său.

Rar isbucnește viața pe coardele sufletului poetului. Și atuncea e brodată cu nostalgia unui tărâm de pe care poetul a plecat „în luntrea fără catarguri și proră" (Schimbare la față). Totuși, deși a vâslit prin aceste valuri de suferințe, sufletul poetului a rămas înfășat în cerul senin al aceluiaș „ev pur", pe care și l-a creiat din cioburi de azur.

Deși plecat dintre rândurile noastre, poetul Moldoveanu, prin această plachetă de versuri – care nu reprezintă tot rodul de până acuma al lui – va rămânea printre noi cu amintirea frumoasă a unui suflet ales și a unui talent care il așază alături de fruntașii poeziei ardelene și românești.

Doritorii de poezie pură, vor găsi intre paginile acestei cărți, hrană aleasă pentru suflet și gând.

ILIE MĂNIȚIU

IULIE—AUGUST

CRONICĂ INTERNĂ

I. P. S. Patriarh Nicodim

INVESTIREA ŞI INSCĂUNAREA I. P. SF. PATRIARH NICODIM. Miercuri, 5 Iulie a. c., s'au desfăşurat în Capitală solemnităţile investirii şi intronizării celui de-al doilea Patriarh al României. Cortegiul s'a format, după prescripţiunile protocolare, în curtea sfintei Patriarhii. Noul Patriarh a luat loc în prima trăsură regală, alături de I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Impresionantul convoiu a fost aclamat frenetic pe tot parcursul. Solemnitatea investiturii a avut loc în somptuoasa sală a Tronului. Primind cârja patriarhală din mâinile Suveranului, I. P. Sf. Patriarh Nicodim a rostit o caldă cuvântare, în care a arătat că principalele griji ale arhipăstoririi Sale vor fi propovăduirea adevărurilor mântuitoare ale ortodoxiei, îndemnarea credincioşilor de a se supune stăpânirii de Dumnezeu rânduite şi legilor ei, precum şi creşterea unui cler cult şi zelos în şcoli teologice ocrotite de Biserică. Apoi a omagiat Dinastia română. In cuvântarea de răspuns, Suveranul a accentuat încă odată importanţa Bisericii vii în viaţa neamului nostru. După aceea, la Patriarhie, s'a desfăşurat solemnitatea îndătinată a rânduirii în scaun a noului Patriarh.

VACANŢA STRĂJERILOR. Odată cu venirea verii, „Straja Ţării" a păşit la realizarea programului ei estival. După strălucitele producţiuni cari au avut loc în cursul lunii Iunie – şi cari au culminat în serbările Restauraţiei – tineretul României a fost trimis la binemeritata odihnă. Peste un milion de berete albe au fost instalate până acum în taberele străjereşti dela munte şi mare. Paralel cu această acţiune de asigurare a unei vacanţe plăcute şi întremătoare pe seama membrilor ei, „Straja Ţării" a trimis peste hotare importante detaşamente de străjeri, primind în schimb vizita unor unităţi corespunzătoare deale tineretului francez, german, polonez etc.

MANIFESTAŢII ORTODOXE LA BĂILE BAZNA. Staţiunea balneo-climaterică Bazna (jud. Târnava-mică), a avut parte şi în sezonul acesta de întremătoarele bucurii duhovniceşti ale unor calde manifestaţii ortodoxe, la cari au luat parte oaspeţii băilor şi lume multă din jur.

Duminecă 2 Iulie a. c., frumosul şi confortabilul cămin al preoţilor ortodocşi din Arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu, a fost sfinţit şi predat destinaţiei sale. Slujba sfinţirii a fost oficiată de P. Sf. Episcopi Nicolae Colan al Clujului şi Nicolae Popoviciu al Orăzii, înconjuraţi de P. C. Prot. Virgil Nistor, consilier arhiepiscopesc, Prot. Ioan Crăciun al Mediaşului şi de un mare sobor de preoţi. P. Sf. Episcopi şi ostenitorii cu ridicarea căminului, au cuvântat poporului. A fost o zi neuitată.

Alături de căminul preoţesc, prin râvna ortodoxă a oaspeţilor şi localnicilor – în frunte cu inimoşii intelectuali ortodocşi Dr. V. V. Bidu, directorul medical al băilor, Prof. E. Munteanu, fost senator şi primar al Baznei şi înv.-director Petru Z. Marcu – a fost aşezată piatra fundamentală a bisericii ortodoxe române. Pentru isprăvirea ei, epitropia organizează mereu serbări potrivite. In seara de sf. Ilie (20 Iulie a. c.), a concertat în acest scop reputatul solist al Operei române din Cluj, tenorul Dr. Ionel Pulca. Concertul s'a bucurat de-o reuşită fără egal în staţiune, la care a contribuit eminentele posibilităţi vocale ale

Dela sfinţirea Căminului preoţesc din Bazna

apreciatului artist și râvna pentru podoaba Casei Domnului de care sunt animați vizitatorii băilor. Incasările au depășit suma de 14.000 Lei. Păr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu dela Academia teologică „Andreiană" din Sibiu a adresat un simțit cuvânt de mulțumire tenorului Pulca și participanților.

S. S.

SERBAREA PATRONULUI AVIAȚIEI a avut loc, în toată Țara, la praznicul sf. Prooroc Ilie. Toate centrele aviatice au organizat din acel prilej demonstrații aeriene și sboruri de plăcere pentru public. In Capitală, serbarea a fost onorată cu inalta prezență a Majestății Sale Regelui Carol II, care a trecut în revistă fronturile tot mai populate ale piloților militari și civili, iar d-l ministru al aviației și marinei General Paul Teodorescu a anunțat instituirea unor noui premii pentru incurajarea sborurilor.

POMENIREA FĂURITORILOR ROMÂNIEI. In luna trecută s'au împlinit 12 ani de când a adormit intru Domnul Regele întregitor de țară Ferdinand I și un an dela moartea neuitatei noastre împărătese Regina Maria. La Curtea de Argeș, în prezența Familiei Regale și a membrilor guvernului, I. P. Sf. Patriarh Nicodim a înălțat rugăciuni pentru odihna sufletelor făuritorilor României, iar cavalerii ordinului Mihai Viteazul au făcut de gardă la morminte. In aceeaşi vreme, la Balcic, distrugătorul „Regina Maria" a veghiat lângă inima patroanei lui.

GR. T. M.

IULIE—AUGUST

CRONICA EXTERNĂ

„RĂZBOIUL NERVILOR". Iată o nouă formulă născocită de gazetari pentru ilustrarea stării de cumplită nesiguranță în care se află actualmente continentul nostru. I se mai zice și „războiul alb", care se tâlcuește dansul gândurilor negre. Virtuoșii creatori ai acestei atmosfere de neliniște sunt partenerii axei Roma-Berlin, iar mărul de ceartă Danzigul. Germania, sprijinită de Italia, îl cere, iar Polonia, ajutată de axa Paris-Londra, nici nu vrea să audă de așa ceva. Situația e cât se poate de confuză. Lumea se teme să n'o lămurească tunul.

Până una alta, Anglia oferă imprumuturi pentru inarmare partenerilor ei, duce negocieri cu Kremlinul, trimite pe faimosul General Kronside la Varșovia să pună la punct conlucrarea militară cu forțele armate poloneze, intreprinde raiduri aviatice peste teritoriul francez, fortifică portul turcesc Cesme, din Egee, și dovedește pe toate căile că umbrela pacifică a d-lui Chamberlain se reazimă pe pat de pușcă. Pe de altă parte, ea oferă Germaniei un imprumut pentru transformarea industriei ei de războiu în intreprinderi normale. Reichul se socotește insultat, țipă că nu primește oferta ei, îngrămădește trupe și armament la Danzig, pentruca pe de altă parte să afirme cu candoare că nu vrea războiu, iar presa lui duce o campanie furibundă contra misteriosului căpitan Stephen Kinghall, care a bombardat Germania cu peste 150.000 scrisori antinaziste.

APLANAREA DIFERENDULUI ANGLO-JAPONEZ. Incidentul dela Tientsin a fost lichidat pe calea unui acord diplomatic. Japonia se obligă să respecte interesele britanice din China. Anglia recunoaște deocamdată suveranitatea japoneză asupra teritoriilor cucerite de ostașii Micadoului în China și promite că nu va mai

———

Războiul germano-franco-englez: Frontul apusean

Războiul germano-polonez: Harta frontului

sprijini acţiunea mareşalului Ciang Kai Cek.

Succesul tratativelor anglo-japoneze a enervat China, Rusia şi Germania. Ele pot să aibă repercursiuni asupra negocierilor anglo-franco-sovietice, cari şi până acum au mers tare anevoe.

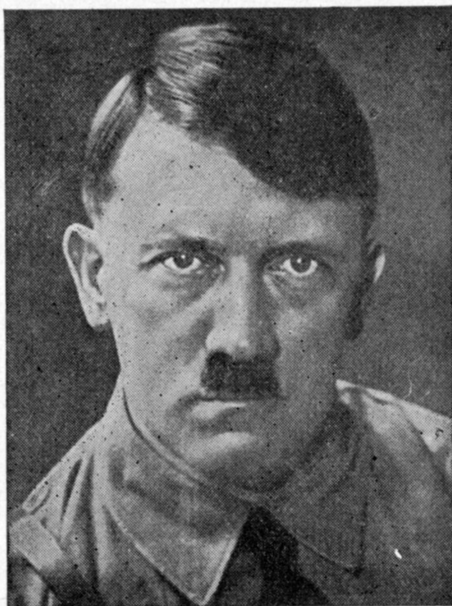
FRĂMÂNTĂRI INTERNE ÎN SPANIA. Abia scăpată de pârjolul războiului patricid, Spania franchistă a intrat într'o perioadă de serioase frământări lăuntrice. Politica generalului Franco, care se sprijineşte pe elementele Falangei spaniole, nemulţumeşte o parte a populaţiei şi mai ales pe foştii luptători. In fruntea nemulţumiţilor stau generalii eroi Queipo de Llano şi Yague. Primul a rostit recent un discurs care a fost considerat ca un act de rebeliune. El cerea ca puterea politică să stee în mâinile celorce au cucerit-o pe front. Urmările n'au întârziat să se arate. Eroul dela Sevilla a fost destituit din funcţiunile sale, iar generalul Yague – aşa se spune – a fost arestat. Aceasta însemnează că falangiştii, în frunte cu ministrul de interne Serano Sunner, triumfă deocamdată.

DANZIGUL S'A ALIPIT LA REICH. După atâtea luni de nelinişte şi frământări, chestiunea Oraşul liber dela gurile Vistulei a fost soluţionată nemţeşte. Gauleiterul A. Förster s'a proclamat şef al statului Danzig, iar la 1 Sept. a. c. a decretat alipirea lui la Reich. Faptul acesta a agravat peste măsură criza europeană. Evenimentele aveau să se precipite vertiginos. Mobilizări genenale, graniţe închise, comunicaţii întrerupte – iată tot atâtea semne cari prevesteau furtuna.

PACTUL DE NEAGRESIUNE GERMANO-RUS. In a doua jumătate a lunii August a. c., situaţia internaţională a luat o întorsătură senzaţională. Guvernul sovietic, în vreme ce trata cu Anglia şi Franţa încheierea unui pact de asistenţă militară, negocia în secret cu Germania naţional-socialistă încheierea unui pact de neagresiune, care a şi fost semnat şi ratificat. Consecinţele acestui pact, n'au întârziat să se arate. Conversa ii'e anglo-franco-ruse au

Ţărani polonezi în drum spre mormântul Mareşalului Pilsudsky

D. A. Hitler, cancelarul Germaniei

fost suspendate. Guvernul japonez, partizan al întregirii pactului anticomintern cu o alianţă militară garmano-japonezo-italiană, a demisionat. Franţa a luat măsuri contra comuniştilor ei, iar Germania se felicită că a sfărmat politica „încercuitorilor“. Lumea se întreabă surprinsă cum a fost posibilă această apropiere între cele două popoare, cari până ieri se urau de moarte. Concluziile pe cari le tragem, nu sunt favorabile nici uneia din părţile contractante.

RADIO BUDAPESTA... REVIZIONIST? Se putea altfel? Năravul din fire n'are lecuire. De-o vreme încoace, principalul post de emisiune radiofonică al vecinilor dela Vest vorbeşte cu patos despre oarecari dezertări dela noi la ei şi despre nişte revolte ale populaţiei româneşti, pe cari foarte probabil că ungurii le vor avea nu peste mult în Rusia subcarpatică.

Adevărul e altul! L-a arătat replica noastră, care a fost promptă şi nemiloasă. Robii feudalilor maghiari dezertează în massă la noi. Populaţia trăeşte vremuri de cumplită mizerie dincolo de Tisa. Până şi maghiarii dela noi au început să-şi dee seama de ce i-ar aştepta sub o nouă dominaţie a grofilor cruzi.

GR. T. M.

D. I. Moscicki, preşedintele Poloniei

RĂZBOIUL A INCEPUT. Dupăce omenirea întreagă – şi'n special Europa – a petrecut un an de exasperantă tensiune; dupăce diplomaţii bătrânului continent s'au preumblat o vară 'ntreagă ca într'un agitat cadril; după nenumărate şi foarte insistente propuneri pentru soluţionarea pacinică a conflictului germano-polonez – războiul a izbucnit totuşi. Groaznica învolburare a atras în orbita sa de-ocamdată patru state: Germania, Polonia, Anglia şi Franţa.

La 1 Septemvrie a. c. trupele germane au atacat Polonia pe întreaga frontieră, iar aviaţia a bombardat cu violenţă o întreagă serie de oraşe poloneze. După câteva zile Anglia şi Franţa – legate de Polonia prin tratate de sprijin în caz de războiu – au declarat că înţeleg să-şi respecte angajamentele faţă de aliata lor; şi războiul a început astfel şi între aceste două ţări pe de-o parte şi Germania pe de-alta.

Datorită marelui număr de oşti ca şi formidabilei lor pregătiri tehnice, pe frontul răsăritean Germanii au înaintat vertiginos. In mai puţin de două săptămâni ei au reuşit să ocupe un sfert din teritoriul polonez. In acest teritoriu intră Silezia superioară, Poznania, Coridorul şi oraşul liber Danzig. Varşovia rezistă, dar guvernul polonez s'a mutat din ea la Lublin, în partea sud-estică a ţării.

D. N. Chamberlain, premierul englez

Pe frontul apusean sunt încă numai lupte de avanposturi şi activitate aviatică de recunoaştere. Francezii au reuşit totuşi să ocupe câteva sate nemţeşti dintre Mosela şi Rin. Nici una din părţile beligerante nu-şi face iluzii asupra vr'unor apropiate izbânzi militare mai importante pe acest front, fiindcă linia Maginot şi linia Siegfried sunt aproape deopotrivă de întărite.

Dă, Doamne pace. Pace bună şi lungă.

D. A. Lebrun, preşedintele Franţei

Viața veselă

EXTRAORDINAR

Mitică: Dece are trenul ăsta două locomotive?

Șeful gării: Fiindcă una rămâne la Brașov.

Mitică: Dela Brașov trenul merge cu o singură locomotivă?

Șeful: Da.

Mitică: Extraordinar.

Șeful: Ce-i extraordinar?

Mitică: Ce aglomerație de locomotive trebue să fie la Brașov!

PREȚ IEFTIN

Clientul: Nu pricep cum puteți să vindeți atât de ieftin automobilul acesta. Unde e câștigul d-voastră?

Negustorul: La reparații.

IMPOSIBIL

Doctorul: Dupăce bei un cognac, mănâncă un măr.

Clientul: Imposibil. Nu pot să mănânc 20 de mere pe zi!

LA CIRCUMSCRIPȚIE

— D-le comisar, m'a bătut măr!

— Fugi mă, că nu te-a bătut el degeaba, i-ai făcut tu ceva...

— Zău că nu i-am făcut nimic.

— Taci, că de geaba nu te-a bătut.

— Să vă spun cum a fost.

— Ei, cum a fost?

— Când a intrat el în casă, eu eram la pijama...

— Păi vezi? Ce căutai acolo?!

E SĂNĂTOASĂ

Cocoana (către noua servantă): Te numești așa dar Julieta? Sper însă că nu ai și un Romeo!

Servanta: Vai de mine coniță. Se poate? Sunt perfect sănătoasă. Nu am nimic.

MOTIV DE BOALĂ

— Mămico, nu mă pot duce azi la școală.

— De ce?

— Nu mă simt bine!

— Unde nu te simți bine?

— La școală!

FETE MODERNE

— De ce ți-ai cumpărat două culori de hârtie de scris: roșie și albastră?...

— Pentrucă roșie... înseamnă dragoste... îi scriu lui Costel...

— Și cu albastru ce faci?

— Albastru, e... credință, fidelitate... îi scriu lui Mișu.

CUTIA CU CONSERVE

— Cum se deschide cutia asta de conserve?

— Nu știu, dar cred că aveți toate instrucțiunile înăuntru.

SINCERITATE DE COPIL

— Domnule, m'a trimes tata să-i dați un guler.

— Ca al meu?

— Nu, curat, răspunde copilul.

SĂ TRĂIASCĂ FEMEILE!

— Să trăiască femeile! In ochii lor ard singurele flăcări pe cari nu le putem stinge și contra cărora nu există nici o asigurare!

SĂTEANUL ȘI DOFTORUL

Doftorul: Imi pare rău, bădicule, că treci pe lângă mine fără să-mi dai bună-ziua.

Săteanul: Eu credeam, că ești supărat...

Doftorul: De ce să fiu supărat?

Săteanul: Pentrucă nu m'am mai îmbolnăvit de multă vreme...

EXPERIENȚA

Profesorul însurat, către un coleg holteiu: — Prea mult stai acasă, colega, ar trebui să te însori.

— Să mă însor?

— Da; să vezi numai decât cum îți vine gust de plimbare.

JUDECATĂ

Un tânăr romancier îi trimite lui Heine noul său roman. Acesta îl înapoiază cu următoarea mențiune:

Cărțile sunt de două feluri: acele de cari te bucuri când le citești și acele de cari te bucuri când le-ai terminat de citit. Mă bucur că am terminat de citit cartea d-tale!

URME DIN SARMISEGETUZA

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

---o-o---

ÎN ACEST NUMĂR:

VIAȚA VESELĂ - NUMEROASE ILUSTRAȚII